

GYÖNGYÖS-KERT ÓVODA

GYERMEKVILÁG

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: a Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda Nevelőtestülete

Gencsapáti

2018.

TARTALOM

ELŐSZÓ	4
1. Óvodánk nevelési célja, feladata, rendszere, alapelvei	7
1.1. Gyermekképünk	7
1.2. Óvodánk sajátos arculata, óvodaképünk	8
1.2.1. Óvodánk környezete	8
1.2.2. Óvodánk helyi nevelési értékei, küldetésnyilatkozata	10
1.2.3. Óvoda koncepciónk	11
1.3. Óvodánk szerkezetének bemutatása	13
1.4. Nevelési elveink	14
1.4.1. Általános elvek	14
1.4.2. Környezeti nevelési elvek	15
1.4.3. Egészségnevelési elvek	16
1.5. Az óvodai nevelésünk célja	17
1.6. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén	18
1.7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	21
1.8. Óvodai nevelésünk rendszere	23
1.9. A rendszer elemei	23
1.10. Az óvodai élet megszervezése	28
1.10.1. A tevékenységek időtartama a napirendben	29
1.10.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás hetirendje	30
1.10.3. Ünnepek, hagyományok	31
2. Nevelésünk tartalma	33
2.1. A nevelés feladatai	33
2.1.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés	33
2.1.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	36
2.1.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	39
2.2. Az óvodai élet tevékenységi formái	42
2.2.1. Játék	42
2.2.2. Mozgás	47
2.2.3. Esztétikai nevelés	52
2.2.3.1. Verselés, mesélés	53
2.2.3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	57
2.2.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	61
2.2.4. Külső világ tevékeny megismerése	64
2.2.4.1. Természeti és társadalmi környezet megismerése, környezetvédelem	64
2.2.4.2. Matematikai tapasztalatszerzés	70
2.2.5. Munka jellegű tevékenységek	73
2.2.6. Tevékenységekben Megvalósuló Tanulás	76
2.2.7. Anyanyelvi nevelés és kommunikáció	77
3. Hátránykompenzáló, esélyegyenlőségi program	84
3.1. A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének segítése	86
3.2. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	87
3.3. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység	93
3.4. Kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése	100
4. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	105

4.1. Az óvoda és a család	105
4.2. Óvodánk kapcsolatai külső intézményekkel.....	109
5. Az óvodai élet megszervezésének elvei	113
5.1. Személyi feltételek	113
5.2. Tárgyi feltételek	115
Záró gondolat	116
Irodalom	117
Törvények és jogszabályok:	119
Záró rendelkezések	120
ZÁRADÉK	121
Mellékletek:	125

ELŐSZÓ

A Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág Nevelési Programja 1999. szeptember 1-től képezi a nevelő-oktató munka alapidokumentumát. Az elmúlt évek során, a program tartalmában a törvényi szabályozók változása, felülvizsgálati megállapítások eredményeztek kisebb mértékű módosítást.

A 2007. évi átdolgozás szükségességét, a Gencsapáti és Vassurányi Községek Óvoda Fenntartó Társulásának átszervezési határozata indokolta. A határozat értelmében az alapító önkormányzatok a fenntartói jogot átadták a Szombathelyi Kistérség Többcélú Társulásának. Az új fenntartó a Gencsapáti székhelyű Gyöngyös-kert Óvodához tagóvodaként kapcsolta a Vassurányi székhelyű Kastély Óvodát.

- 2007. augusztus 1-től az intézmény neve és székhelye: Gyöngyös-kert Óvoda
9721 Gencsapáti, Hunyadi u. 231.
- Tagintézménye, telephelye: 1. számú Tagóvoda
9741 Vassurány Vasút u. 2.

2007. szeptember 1-től, újabb tagintézménnyel bővült az óvoda. A Pornóapáti német nemzetiségi óvoda kapcsolódott hozzánk.

- Tagintézmény, telephely: 2. számú Tagóvoda
9796 Pornóapáti, Fő út 66.

Az óvodák 1999. év óta bevezetett, szakértett és működtetett programjait nem kívántuk megváltoztatni tartalmi vonatkozásban. Az óvodák nevelő testületének szakmai egyeztetése során alakultak ki, a felek számára elfogadható közös alapelvek, koncepciók, melyek az összedolgozott program vezérfonalát jelentik. Természetesen kiindulási alapként az intézmények helyi sajátosságainak tiszteletben tartására, értékeik további fejleszthetőségére törekedtünk.

E konszenzus eredménye a 2007. évi Gyermekvilág Nevelési Program.

2013. évben a programunk felülvizsgálatát 2 tényező tette szükségessé.

- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 6.§-a az óvoda pedagógiai programjának tartalmi elemeit módosította.

- Az önkormányzati rendszer megújítása kapcsán fenntartó változás történt. Az új fenntartó Gencsapáti Óvoda Fenntartó Társulás.

2013 szeptemberétől a felülvizsgálatok eredménye szerint létrejött Gyermekvilág Pedagógiai Program határozza meg az óvoda szakmai munkáját, amely a 137/2018. (VII.25.) Kormányrendelet alapján került módosításra.

A székhely Gyöngyös-kert Óvoda:

Programjának megfogalmazása lehetőséget adott pedagógiai nézeteink alkotó érvényesítésére, a szakmai önállóságra a gyermek érdekeinek védelmében. Ez a feladat nagy szabadságot, de még nagyobb felelősséget jelentett számunkra.

Az 1989-es Óvodai Nevelési Program gyakorlati alkalmazása közben folyamatosan tájékozódunk az alternatív pedagógiai irányzatokról. Mindezek hatására döntöttünk arról, hogy nem adaptálunk, hanem saját nevelési rendszert dolgozunk ki, melyben a 3-6-7 éves gyermekek szeretetteljes gondozását, szellemi és fizikai fejlődését igyekszünk megvalósítani a differenciált bánásmód fokozott érvényesítésével, a hátrányok csökkentésével. Kiemelt szerepet kap a gyermeket megillető jog, az egyenlő hozzáférés biztosítása. Munkánk során mind nagyobb teret kap az a szemlélet, hogy a másság elfogadása nem szétválaszt, hanem összeköt bennünket. Óvodai együttlétünkben nagyfokú biztonság, boldog és érzelmekben gazdag óvodai élet megteremtésére törekszünk, melyet a kellemes környezet, az utánpótlásra méltó óvónői magatartás mellett, a tevékenységek, a napok, hetek, hónapok, évszakok szabályos rendje hat át.

Úgy gondoljuk, hogy az életre való felkészítés az alapja nevelési elképzelésünknek. A gyermekek szívesen jöjjenek az óvodába, a közös élmények jó érzésekkel körülvett emlékekben raktározódjanak el bennük.

A Vassurányi Tagóvodában:

A nevelési program adaptált. Zilahi Józsefné, Stöcker Károlyné, dr. Ráczné dr. Főző Klára: ÓVODAI NEVELÉS JÁTÉKKAL, MESÉVEL című program B változata szerint folytatódik továbbra is a nevelő oktató munka. Eddigi munkájuk során is kiemelkedő figyelmet fordítottak a gyermekek játéktevékenységére, mivel a 3 - 7 éves gyermek életében a játéka a vezető szerep. A játékban alakulnak ki a gyermeknek azon képességei, tulajdonságai, amelyek lehetővé teszik, hogy fejlődése magasabb szintjére jusson el.

„... és a játék út a gyermekek számára annak a világnak

megismeréséhez, amelyben élni fognak, amelyet

megváltoztatni hivatottak.”

/M. Gorkij/

A Pornóapáti Tagóvodában:

Saját nevelési rendszer által folyik a nevelő oktató munka. A helyi program készítésekor elsődlegesen az vezérelt bennünket, hogy minden gyermek saját képességeinek figyelembevételével nevelhető, fejleszhető. Alapelvünk olyan gyermekközpontú, szeretetteljes, biztonságérzetet adó, gazdag érzélemvilágú óvodai légkör megteremtése, ahol a gyermek felszabadultan, gondtalanul tud játszani, mozogni, tevékenykedni, megnyilvánulni. Az óvoda minden dolgozóját a feltétel nélküli szeretet vezérli, és ez tetteikben is megnyilvánul.

Intézményünk 2007. évi struktúraváltozása után, feladatunk volt a gyermekek egyéni fejlődését, fejlesztését diagnosztizáló rendszerünk fejlesztése. A minőségfejlesztési kísérletek eljuttatták nevelőtestületünket arra a közös elhatározásra, hogy Nagy Jenőné: Az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel programját mélyebben megismerjük.

1. Óvodánk nevelési célja, feladata, rendszere, alapelvei

1.1. Gyermekképünk

Az óvodáskor a személyiségfejlődés szempontjából nagyon fontos szakasz. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Ezen idő alatt mélyen átélt élmények döntően befolyásolják életének alakulását. Érzelmi benyomásai megalapozzák a jövőbeli lelki fejlődését. Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

A 3-7 éves gyermek tanulásának legfőbb formája az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánozás. Azt tudja utánozni, amit érzékel, átél, megtapasztal, érzékleteiben él.

- Látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás benyomásai töltik ki belső világát, ezek vezetnek tapasztaló, megismerő tevékenységében.
- A gyermek azonban nem csak a fizikai világot érzékeli maga körül, és önmagában, hanem a pszichikus világot is. Ezen belül elsősorban a számára fontos másikat - a családtagokat, majd az óvónőket. Ezért mi óvónők úgy cselekszünk és gondolkodunk, hogy tisztában vagyunk azzal, hogy a gyermekek mindent átélnek, amit mi átélünk. Mindent éreznek, látnak, utánoznak. Az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának. A környezetben jól eligazodó, aktívan közreműködő, saját problémájára megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekeket szeretnénk nevelni.
- Képesek legyenek bízni önmagukban, és másokban, ismerjék meg értékeinket, hagyományainkat. Érdeklődjenek a világ iránt.

- Tanulják meg az együttes tevékenységekben a munkamegosztást, az együttműködést, önérvényesítést, a társak elfogadását. Legyenek érzékenyek a lélek hangjaira, fogékonyak a jóra, szépre, higgyék el, hogy fontosak mások számára.

„...keresem minden gyerek sajátos titkát, és azt kérdem, hogy segíthetném abban, hogy önmaga lehessen? ...” /Janusz Korczak/

1.2. Óvodánk sajátos arculata, óvodaképünk

1.2.1. Óvodánk környezete

A **Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda** gazdag természeti adottságokkal rendelkező környezetben áll. A falusi jelleg számos eleme fedezhető fel - állattartás, kerti munka, földművelés, szőlőtermesztés, stb. - környezetünk sokféle szabad levegőn eltöltendő tevékenység feltételét nyújtja. A rétek, kertek, mezők, a gencsi szőlőhegy gazdag lehetőséget kínálnak kirándulásra, tapasztalatszerzésre. Megismerjük környezetünket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja.

A Gyöngyös és a Perint-patak közelsége nemcsak a víz, és a benne levő élőlények megfigyelésére ad alkalmat, hanem nagyon érdekes a patakot szegélyező sűrű növényzet világának felfedezése is. A Perint-patak magas töltésrendszere igazi gyermekparadicsom: gurulás a domboldalon, bújócska, „bungi-tákolás”, télen szánkózás, csúszkálás.

Az óvodánkba járó gyermekek többsége rendezett családi környezetből érkezik. Gyakori még a több generációs együttélés is, ami a gyermekek szempontjából még nagyobb védettséget, biztonságot ad.

Sajnos nem elhanyagolható azok száma sem, akiknél a szociális háttérben ott a munkanélküliség, családi rendezetlenség.

A szülők iskolázottsága, anyagi és lakáskörülményei, kulturális színvonala széles skálán mozog.

A családok nagy figyelemmel, érdeklődéssel kísérik gyermekük óvodai életét. Fontosnak tartják a biztonságot nyújtó családi légkört, ahol a gyermekek játékoságára építve, sok mozgáslehetőséggel szerzik tapasztalataikat és az óvodából kikerülve alkalmassá válnak az iskolai életre.

2001 januárjától a Vas Megyei Csecsemő- és Gyermekotthon óvodáskorú gyermekeinek napközbeni nevelését is óvodánk végzi. Ők ingerszegény, élményeket nélkülöző világból érkeznek, így nevelésük és fejlesztésük nagy toleranciát igényel az óvoda dolgozóitól. Emiatt az átlagosnál nagyobb mértékben megnövekedett óvodánkban a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek száma. A károsodás megjelenési formái a kognitív, a motoros és vegetatív funkciók zavarai, valamint a szociális fejlődés negatív irányú módosulása. Személyiségfejlődésükkel kapcsolatban megállapítható, hogy mind a négy területen sok a fejlődési zavar, nagyon gyakran ezek halmozódását tapasztaljuk nevelőmunkánk során.

A Vassurányi Tagóvoda is zöldövezeti óvoda, Vas megyében Szombathelytől 13 km-re, egy 1723-ban épült kastélyban található az iskolával együtt. Az épület déli oldalán, a földszinten kapott helyet, melyhez egy nyitott terasz kapcsolódik, biztosítva a gyermekek szabad levegőn való mozgását, kedvezőtlen időjárás esetén is.

A kastélyt egy csodálatos park veszi körül, itt található az óvodakert, mely gazdag játék- és mozgás lehetőséget biztosít. Az erdő közelsége a természet megismertetését és megszerettetését kínálja.

Intézményünkbe Salköveskútról és Vassurányból érkeznek a gyermekek. Mindkét településnek egészséges ivóvíz, szennyvíz és telefonhálózata van, kiépült a gázvezetékrendszer is. A tömegközlekedést az autóbusz és vonat biztosítja.

A családok anyagi helyzete általában megfelelő és jónak mondható. A szülők az óvoda felé nyitottak, segítőkészek, érdeklődők. A munkába rohanó, a mindennapi megélhetésért küzdő szülőnek nem jut ideje arra, hogy gyermekével megismertesse a természet nyújtotta szépet, a régmúlt idők gazdagságát, egyszerűségét.

Külső és belső környezetünket igyekszünk úgy alakítani, hogy az családias, értékeket, érzelmeket sugárzó legyen. Legfőbb törekvésünk, hogy a ránk bízott kisgyermekek az óvodában töltött 3 - 4 évüket boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban éljék.

A Pornóapáti Tagóvoda 1959. augusztus 20-án nyitotta meg kapuit. 1988 óta a Pornóapáti általános iskola felújításával működhet otthonosabb, kulturáltabb, komfortosabb, felszereltebb körülmények között.

Falunk német lakta terület 400 lakossal, melyben sajnos csak az idősebb korosztály őrizte meg a nemzetiségi nyelvet. Az asszimiláció, a sok vegyes házasság következtében a német nyelv használata háttérbe szorult. Örömmel tapasztalható az a fejlődés a fiatal generáció körében, hogy újra érték a nyelvtudás, így a nemzetiség nyelvének megismerése, elsajátítása, kultúrájának megőrzése újra fellendülést mutat.

Óvodánkba a helybeli családok gyermekei járnak, a szomszédos községből, Horvátlövőről és Náraiból is fogadunk gyermekeket. Ennek oka, hogy Horvátlövőn nincs óvoda és közlekedés szempontjából kedvező a fekvése, közelsége. A Náraiban élő gyermekeink szülei pedig német nyelvű óvodai környezetet kerestek gyermekeiknek.

Jelenleg egy heterogén összetételű / 3-7 éves / gyermekcsoport nevelése, gondozása biztosított. Óvodánkat igyekszünk családi, gyermekközpontú, vidám hangulatot árasztó, környezetté díszíteni, szépíteni.

1.2.2. Óvodánk helyi nevelési értékei, küldetésnyilatkozata

Aktív, együttműködő közösségben, esztétikusan kialakított környezetben szeretettel várjuk a gyermekeket, akik óvodánkban a legfontosabbak.

Elfogadjuk őket erényeikkel és gyengeségeikkel együtt, elősegítjük, hogy, előítéletektől mentes, nyitott, másságot elfogadó környezetben nevelkedjenek.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket együtt neveljük társaikkal, így elősegítjük, hogy a gyermekek előítéletektől mentes, nyitott, másságot elfogadó felnőttekké váljanak.

Családias légkörben arra törekszünk, hogy az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenységünk során a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában értelmezi. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Kihasználjuk a falusi környezet adta lehetőségeket. Ápoljuk a hagyományokat, aktívan részt veszünk a falu életében.

Nagy hangsúlyt fektetünk a mozgásfejlesztésre.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben a folyamatban az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik.

Együttműködve partnereinkkel a környezetben jól eligazodó, aktívan közreműködő, saját problémáira megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, egészséges öntudatú, harmonikus gyermekeket szeretnénk nevelni.

1.2.3. Óvoda koncepciónk

A mozgás kiemelt helyen áll nevelési rendszerünkben. Mivel a nap nagy részét az óvodában töltik a gyermekek, a rendszeres és szervezett mozgást, a testi képességfejlesztést nekünk kell biztosítanunk.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer, személyi és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Széleskörűen kihasználjuk a helyi lehetőségeket, a környezettel való aktív kapcsolat kialakításához, a természet megszerettetéséhez és a környezetvédelemhez, és a környezettudatos magatartásformálás alakításához. Séták, kirándulások során megfigyeléseket végzünk, rácsodálkozunk a természet szépségére a növény és állatvilágra. (Szent-kút, Ördög-kő, Nyúldomb túrák). Megismerjük környezetünket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja.

A falu hagyományait folytatjuk a népszokások felelevenítésével, megismertetésével és megőrzésével. (Szüreti vigasságok, bungi-tákolás, Lucázás, Betlehemezés, Tojásfestés, kaparás, Pünkösdi kiskirályné választás).

Többéves szakmai tapasztalatunk azt bizonyította, hogy a gyermekek iskolába lépésének egyik elengedhetetlen feltétele a finommotorika fejlettsége. Ennek érdekében hetente több alkalommal manuális tevékenységeket, készség- és képességfejlesztő játékokat szervezünk.

A gyermek sajátos létezési módja, lételeme a játék. Ezért szükség van arra, hogy a felnőttek - de kortársai is - játékában közeledjenek hozzá, teremtsenek vele kapcsolatot, próbálják őt megérteni. A gyermek szükségleteit szem előtt tartva neveljük, megkönnyítve vagy lehetővé téve számára a világ megismerését, elfogadását, s helyének megtalálását az őt körülvevő, mindenkor konkrétan is megragadható világban.

A hátrányosan változó életmód, és a szociális hátrányokkal küzdő gyermekek növekvő részaránya miatt, hangsúlyosabb szerepet kap óvodánkban a szociális hátránykompenzációs tevékenység, a gyermekvédelem az esélyegyenlőség. Ehhez megfelelő szakemberek segítségét vesszük igénybe: gyógypedagógus-logopédus, pszichológus, védőnő, gyermekorvos, gyermek-és ifjúságvédelmi koordinátor.

Továbbá a Pornóapáti Tagóvodában

A kétnyelvűséget a gyermekcsoport fejlettségének megfelelően próbáljuk ötvözni egész nevelésünkkel, mely áthatja a mindennapokat.

A nyelvi környezettel a beszédkedv fokozása, a német nyelv megismerése, a hagyományok ápolása a célunk.

A mindennapokban a német nyelv / tájnyelv / mind gyakoribb használatára leginkább játékszituációban, tevékenykedés, és mozgás közben kerül sor, készítetve, ösztönözve őket a német nyelv használatára.

Érdeklődésük, kíváncsiságuk felkeltése a német / helyi / hagyományok, szokások megismerésére, gyakorlására, természetesen az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével.

A magyar és német nyelv kommunikációjában kiemeljük az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást.

Céljaink eléréséhez szükséges a családi háttér segítsége, nyitottsága, a gyermek érdekének előtérbe helyezése.

1.3. Óvodánk szerkezetének bemutatása

Óvodánk 6 csoportos intézmény:

- A székhely óvodában: 4 csoport,
- A Vassurányi Tagóvodában 1 vegyes csoport,
- A Pornóapáti Tagóvodában 1 német nemzetiségi vegyes csoport működik.

A nevelő oktató munkát 13 fő óvónő végzi, melyből 1 fő óvónő óvodavezetői beosztásban dolgozik.

A dajkai feladatokat 6-an látják el.

A tálaló-konyhákban a konyhai feladatokat és az étel elosztásával kapcsolatos teendőket 1 fő konyhai alkalmazott és a dajkák végzik.

A Pornóapáti Tagóvodában főző-konyha működik, az ott dolgozó szakácsnő nem az óvoda közalkalmazottja.

Külső segítőként heti 6 órában 1 fő gyógypedagógus- logopédus megbízásos jogviszonyban segíti a fejlesztést a székhely óvodában.

A Tagóvodákban heti 3 órában foglalkozik logopédus a gyermekekkel, megbízásos szerződéssel.

Óvoda	Gyermekek csoport száma	Óvónők száma	Dajkák száma	Konyhai alkalmazottak	Külső segítőik száma
Gencsapáti Gyöngyös-kert Óvoda	4	9	4	1	1
Vassurányi Tagóvoda	1	2	1	-	1
Pornóapáti Tagóvoda	1	2	1	-	1

1.4. Nevelési elveink

1.4.1. Általános elvek

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvodai nevelés gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről,

- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmakról,
- Az emberi értékek közvetítéséről;
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről
- Az esélyegyenlőséget biztosítja minden egyes gyermek számára.
- Elősegíti az önmegvalósítást, önkibontakozást - az önfejlődést.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, német nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

1.4.2. Környezeti nevelési elvek

- A szabad játék gazdag lehetőségeinek széles kihasználásával valósuljon meg a sokoldalú személyiség fejlesztés
- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, valamint azon képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer és a környezettudatos életvitel kialakításához.
- A néphagyományok, népszokások tárgyi és szellemi értékeinek, emlékeinek az óvodás gyermek életkori sajátosságainak megfelelő alkalmazása.
- Széles tevékenységi lehetőségek biztosítása, változatos technikák alkalmazása a készség és képességfejlesztés érdekében.
- A hátránykompenzációs tevékenységek és a gyermekvédelmi munka kiemelt szerepe.
- A Pornóapáti Tagóvodában érdeklődésük, kíváncsiságuk felkeltése a német / helyi / hagyományok, szokások megismerésére, gyakorlására.

1.4.3. Egészségnevelési elvek

- Az egészségnevelés átszövi az óvoda megalapozó jellegű, immanens, minden nevelési mozzanatát.
- A gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.
- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgástapasztalatok bővítése.
- A testi, fizikai, szellemi, pszichikus, és a társas-társadalmi, szociális jólét állapotának elősegítése.
- Különböző élethelyzetekben gyakorlással a testi-lelki edzettség erősítése, pótlása, kiegészítése a hiányzó egészségvédő képességnek, továbbá attitűddé (szokássá) alakítása az egészségvédő magatartásnak.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

1.5. Az óvodai nevelésünk célja

- A harmonikus személyiség életkorra jellemző tulajdonságainak kibontakoztatása, elősegítése és megerősítése, a hátrányok csökkentése, tiszteletben tartva a gyermekek személyiségének eltérő fejlődési ütemét.
- A játékon keresztül megvalósuló sokoldalú személyiségfejlesztés.
- Differenciált fejlesztéssel a tehetséges, a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése
- Minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Alakítani azokat a szociális és értelmi képességeket, értékeket, melyek biztosítják az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, megalapozzák az alkotó életvezetést, az eredményes óvoda- iskola átmenetet.
- A falu hagyományainak, népszokásainak felelevenítése, beépítése mindennapi életünkbe.
- A környezet adta sokoldalú lehetőségek kihasználásával a környezettudatos magatartás kialakítása.
- A gyermek életszükségletéből fakadó mozgásigény középpontba helyezése, a természetes mozgásra alapozott fejlesztés.
- Az óvodás korosztály értelmi fejlődésének alapvető sajátosságára épített észleléses (perceptuális) és észlelési-finommotoros (perceptuomotoros) funkciók intenzív fejlesztése.

A Pornóapáti Tagóvodában a nemzetiségi óvodai nevelés célja:

- Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának biztosítása, a kulturális hagyományok átörökítése.

1.6. Óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén

Az óvodáskorú gyermek testi-lelki –szellemi szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

a.) Egészséges életmód az egészséges életvitel, egészségfejlesztés igényének alakítása.

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- A gyermek testi képességei fejlődésének segítése,
- A gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal (védőnő, orvos, pszichológus) együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,

b.) Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés biztosítása

- A gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül,
- Olyan óvodai élet szervezése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának fejlődését,
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,

- Egyszerre segítjük a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, teret engedünk önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek,
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit:
- A gyermekeket a különbözőségek elfogadására, megértésére, tiszteletére neveljük,
- Segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség...) akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás-és normarendszer megalapozását,
- A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz, a hazaszeretethez való kötődés alapja,
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése,
- Sok lehetőséget teremtünk a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlására,
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel,

c.) Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) alkotóképesség fejlesztése.
- Biztosítjuk valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezetet

d.) a Pornóapáti Tagóvodában

Nemzetiségi nevelés feladatai:

- biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermek számára.
- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását.
- tagóvodánk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda, / német és magyar / mely mindkét nyelv fejlesztését szolgálja. A mindennapi óvodai élet tevékenységformáiban a két nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg. A hangsúly fokozatosan tevődik át a nemzetiségi nyelv használatára, fejlesztésére.

1.7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.
 - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus és finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- Az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
 - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív-elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.
6. Nemzetiségi óvodai nevelés fejlődésének jellemzői óvodáskor végén:
 - A gyermekekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.
 - Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően olyan szókincsre tesz szert, mellyel ismereteit tudja közvetíteni a nemzetiségi nyelven.
 - Egyszerű kommunikációs helyzetekben tudjon tájékozódni.
 - Ismerjen a nemzetiség kultúrájából mondókákat, dalokat, játékokat, meséket. Ismerkedjen meg a helyi nemzetiségi hagyományokkal, szokásokkal, a kultúra tárgyaival.

1.8. Óvodai nevelésünk rendszere

Az óvodai nevelés feladatai egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés rendszerét.

Ebben a rendszerben megvalósuló feladatok biztosítják az óvoda nevelési céljának kiteljesedését.

1.9. A rendszer elemei

a.) A nevelés feladatai:

- Egészséges életmód, egészségfejlesztés alakítása
- Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés, nevelés

b.) Az óvodai élet tevékenységi formái:

- játék
- mozgás
- esztétikai nevelés:
 - verselés, mesélés
 - ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- külső világ tevékeny megismerése:
 - természeti és társadalmi környezet megismerése, környezetvédelem
 - matematikai tapasztalatszerzés
- munka jellegű tevékenységek
- tevékenységekben megvalósuló tanulás

c.) Óvodánk kapcsolatai

Különösen jelentős a családdal való kapcsolatunk az együttnevelés érdekében. Külső kapcsolatainkat környezetünk adottságai határozzák meg, melynek részletes kifejtése a 4.2. fejezetben történik.

A nevelés feladatai

Egészséges életmód alakítása:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata. Segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Egészségfejlesztés alakítása:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jól-létét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell biztosítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak, amelyek különösen az alábbi területekre terjednek ki:

- Az egészséges táplálkozás,
- Mindennapos testnevelés, testmozgás,
- A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- Személyi higiéné.

Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés :

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. A közösségi nevelés biztosítja a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formákat és társas kapcsolatokat. Segíti, serkenti a szocializációt, melynek során a gyermek elsajátítja a közösség életében való hatékony részvételhez szükséges szabályokat, normákat, cselekvési modelleket, magatartásformákat.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, az óvodai nevelő-oktató tevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv fejlesztése, kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

Változatos tevékenységek biztosítása a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építve, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről. Az értelmi nevelés további feladata a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, valamint az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Az óvodai élet tevékenységi formái

Játék:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Mozgás:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Esztétikai nevelés:

Célja a tapasztalat és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező világ a kisgyermek számára érzéki síkon válik megfoghatóvá. A cél az, hogy képessé tegyünk a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására és a saját világának megvalósítására, létrehozására. Az esztétikai nevelési folyamat a gyermek spontán beszédének mozgás - képi kifejezési hajlamára épít.

Az esztétikai nevelés tartalma óvodáskorban az irodalmi, zenei és képzőművészeti nevelésen keresztül valósul meg.

- Verselés, mesélés,
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.

Külső világ tevékeny megismerése:

A természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony, pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása, a környezeti kultúra iránti igény megalapozása. A gyermek közvetlen környezetében lévő élővilág megismertetése és megszerettetése, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti leglényegesebb összefüggések megláttatása, a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakításával.

- természeti és társadalmi környezet megismerése és környezetvédelem,
- matematikai tapasztalatszerzés

Munka jellegű tevékenységek:

Az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a gyermek mindennapi tevékenységének egészét. A gyermek munkáján a saját személyével kapcsolatos feladatok ellátását, valamint a közösség érdekében kifejtett tevékenységet értjük. A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

A nevelési célok érdekében egyrészt sajátosan szervezett, tervezett másrészt spontán tevékenység. A képességek, a magatartás, a tanulás iránti vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magába foglalja. Az óvónő ezt a tevékenységet tudatosan és tervszerűen irányítja a gyermek megfelelő ismeretének elmélyítésére, rendszerezésére, értelmi képességek fejlesztésére, jártasságok és készségek kialakítására. A gyermekek tanulása az óvodai pedagógiai programunkban megfogalmazott feladatok és tevékenységek rendszerében és úgynevezett fejlesztési és nevelési területeken valósul meg. Mivel az óvónő feladatai az egyes fejlesztési területeken eltérő tartalmakat hordoznak, ezért kifejtésük az adott nevelési területek tárgyalásakor kerül megfogalmazásra.

1.10. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend, és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A Pornóapáti Tagóvodában a kialakult nyelvi szituációk, és az utánzásra alapuló nemzetiségi nyelvelsajátítás rugalmasan alakítja a csoport heti és napirendjét.

1.10.1. A tevékenységek időtartama a napirendben

	3-4 év. számára	4-5. év. számára	5-6-7. év. számára
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység, csoportos foglalkozás	6 ó	6 ó30p	7 ó 45p
Előkészület az étkezéshez, étkezés	1 ó15p	1 ó 15 p	45 p
Öltözködés, egyéb testápolási teendők	1 ó	1 ó	45 p
Pihenés	2 ó	1 ó30 p	1 ó
Mindennapi testnevelés	15 p	15 p	15 p

A gyermekek óvodában eltöltött 3-4 évét egybefüggő időnek tekintjük, amelynek alapritmusát az évszakok váltakozása (a természet bennünk is lüktető ritmusa) adja; ezt hétköznapi és ünnepnapok tagolják. Az évszakok szerint változik a kint és bent töltött idő aránya.

1.10.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás hetirendje

Tevékenységek a hét napjain
<ul style="list-style-type: none">- Mozgás - Külső világ tevékeny megismerése: természeti és társadalmi környezet megismerése, matematikai tapasztalatszerzés - verselés, mesélés - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, - ének, zene, énekes játék, gyermektánc

1.10.3. Ünnepek, hagyományok

Ünnepeinkkel, hagyományainkkal azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek érezzék meg, hogy a világnak, amelybe beleszülettek, múltja, jelene és jövője van. Az életben legfontosabb dolog a szeretet, az egymásnak örömet szerző emberi összetartozás.

Óvodánkban a következő jeles napokat, hagyományokat, megemlékezéseket tartjuk meg:

<u>Őszi ünnepkör</u>	<ul style="list-style-type: none">- szürettek (szőlő, alma, dió, gesztenye), kukoricatörés, répaszedés- őszi évszaktűcsúztató- Márton-nap- október 23.
<u>Téli ünnepkör</u>	<ul style="list-style-type: none">- Mikulás- Lucázás, búza ültetés- Advent, koszorúkészítés, Betlehemezés, mézeskalács sütés,- Farsang,, téli évszaktűcsúztató- Idősek napja
<u>Tavaszi ünnepkör</u>	<ul style="list-style-type: none">- március 15. huszárjáték, várjátékok- Húsvét tojásfestés, kaparás- anyák napja- Pünkösöd, kiskirályné-választás- gyermeknap- tavaszi évszaktűcsúztató- nagycsoportosok búcsúzása az óvodától- június 4. Nemzeti Összetartozás Napja

Nemzetiségi ünnepeink

<u>Őszi ünnepkör</u>	<ul style="list-style-type: none">- november 11.: MARTINIFEST
<u>Téli ünnepkör</u>	<ul style="list-style-type: none">- november 30-tól december 24-ig: ADVENT- december 24-25-26: WEIHNACHTEN- február: FASCHING
<u>Tavaszi ünnepkör</u>	<ul style="list-style-type: none">- április: OSTERN- május: MUTTERTAG

2. Nevelésünk tartalma

2.1. A nevelés feladatai

2.1.1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztés

Feladataink:

Az óvónő:

- Biztosítsa az egészséges és biztonságos környezetet a gyermekek számára
- Elégítse ki a gyermekek testi, lelki szükségleteit és mozgásigényüket
- Szeretetteljes érdeklődéssel, feltétel nélküli szeretettel forduljon a gyermek felé
- Segítse abban a gyermeket, hogy a lehető legjobban megismerje és elfogadja külső és belső tulajdonságait
- Alakítsa ki a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés alapvető szokásait
- Ismertesse meg a gyermekeket az egészséges táplálkozás elemeivel, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésével, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésével. (vitamindús zöldségfélék, gyümölcsök, különböző magvak)
- Ébresszen kedvet ezek elkészítési módjához, fogyasztásához
- Biztosítson változatos tevékenységeket edzés és mozgáskoordináció fejlesztéséhez a csoportszobában és a szabad levegőn is
- Folyamatos odafigyeléssel biztosítsa a gyermekek komfortérzetét
- Ismerje meg a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait
- A beszoktatás idején is mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekek beilleszkedéséhez

- A gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan, élettani szükségleteik figyelembevételével tervezze
- Az elvégzendő feladatokat nehézségi fokuk és a gyermekek képességeihez mérten differenciálja
- Elegendő időt biztosítson, hogy minden gyermek saját tempójának megfelelően végezhesse gondozási teendőit
- Alakítsa a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat
- Alapozza meg a környezettudatos magatartást
- A megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápolja mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek.
- **A Pornóapáti Tagóvodában:** a cselekvés, gyakorlás közben a testápolási eszközöket és használatukat német nyelven is ismertesse
- Törekedjen az óvónő az étkezéshez szükséges eszközök német megnevezésére, ételek, tevékenységek, utasítások a nemzetiségi nyelven történő ismertetésére.
- A napi életritmus, a rendszeres és megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Ezért olyan időkereteket tervezünk, amikhez a gyermek - fejlettségének megfelelően - fokozatosan megtanul majd alkalmazkodni. A helyes életritmus kialakításánál nagy hangsúlyt helyezünk a szokások alakítására, megalapozására.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Rendszeresen, megszokott időben étkeznek és pihennek
- Megismerik és használják a testápolást és étkezést szolgáló eszközöket
- Gyakorolják a finommotoros mozgásokat étkezés és öltözés közben
- Megkóstolják és megismerik a különböző nyersen fogyasztható, természetes élelmiszereket
- Wc használattal kapcsolatos teendőket végeznek

- Szappannal, folyóvízben mosnak kezet, amikor szükséges, kézmosás után kezüket szárazra törlik
- A fogápolási eszközöket használják
- Szívesen tartózkodnak a szabad levegőn
- Tapasztalatokat szereznek a környezet védelmével és megóvásával kapcsolatban
- Alakul a környezettudatos magatartásuk

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodjanak, mossanak fogat, fésülködjenek.
- Megfelelően használják zsebkendőjüket és használat után dobják a szemetesbe.
- A fogápolószereket tartás tisztán.
- Étkezés közben kultúráltan viselkedjenek. Helyesen használják az evőeszközöket.
- Önállóan döntsék el, hogy mennyi ételt fogyasztanak és tudják megnevezni az ételeket.
- Öltözzenek önállóan, megfelelő sorrendben, ruhájukat tartásuk rendbe.
- Cipőjüket tudják bekötni.
- Igyekezzenek rendet tartani környezetükben.
- A környezet védelmére és megóvására törekedjenek
- Az eszközökkel óvatosan bánjanak
- A baleset megelőzése érdekében tartásuk be a szabályokat
- A tevékenységek végzése közben használják a német szavakat, ismerjék az eszközök nevét németül, kérdéseket, utasításokat értsék meg.

A gondozás kapcsolata más nevelési területekkel:

- Az **anyanyelvi neveléssel**, azért mert a gyermek gondozási teendők során kommunikációs kapcsolatba kerül az őt körülvevő személyekkel.
- A **külső világ tevékeny megismerésével**, azért, mert a séták, a kirándulások a mozgásigény kielégítésén és az edzésen kívül a környezet megismerésére, megszerettetésére, védelmére, a környezettudatos magatartás megalapozására adnak lehetőséget. A gondozási feladatok során a gyermek megismerkedik saját testének felépítésével, a testrészek nevével és ezáltal alakul a testfogalma és a testséma ismerete.
- A **mozgással**, azért mert a gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelés foglalkozások és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják.
- Az **érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel**, mert a gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez. Érzelmi biztonságot nyújtó légkörben az óvónő empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gyermekekkel.

2.1.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Feladataink:

Az óvónő:

- Teremtsen biztonságot nyújtó, szeretetteljes, állandó értékrendet közvetítő, családi légkört
- Kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű legyen
- Ismerje meg a gyermek óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődését
- Támazkodjon a családi nevelésre, a családdal való szoros együttműködésre törekedjen
- Segítse a gyermek közösségbe való beilleszkedését
- Alakítson ki a gyermekekkel empatikus, meleg, elfogadó kapcsolatot

- Olyan szokás és szabályrendszert alakítson ki, amely a gyermek fejlettségéhez igazodik
- Törekedjen a közösségi élet szabályainak elfogadására és alakítására
- Tegye otthonossá, barátságossá a gyermekek közösségi életének színtereit
- Biztosítson változatos tevékenységet életkornak, egyéni szükségleteknek megfelelően
- Ügyeljen, hogy én-tudatuk megerősödjék, én-képük a különböző tevékenységekben, kapcsolatokban differenciálódjék
- Biztosítson ismétlődő, közös, örömteli tevékenységet, ami beépül az óvoda hagyományrendszerébe és mélyíti az összetartozás élményét.
- A gyermek nyitottságára építsen, és segítse ahhoz a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldről és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Olyan óvodai életet szervezzen, amely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését,
- Fejlessze a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységét, belső igényüket a kapcsolatfelvételre engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Fogadja el, hogy a gyermekeknél az érési különbség nemcsak testi és intellektuális téren mutatkozik meg, hanem a szociális érettség vonatkozásában is.
- Ellensúlyozza a családi környezetből eredő kedvezőtlen, fejlődésgátló tényezőket és adott esetben tudatosan alkalmazza azokat a nevelői ráhatásokat, amelyek segítik a gyermeki önállóság, kezdeményező- készség, aktivitás kibontakozását

- **A Pornóapáti tagóvodában** szociális érzékenység kialakításával segítse a másság elfogadását, a többségi és a nemzetiségi kulturális értékek tiszteletben tartását.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Első nap megkapják a közösséghez tartozás szimbólumukat, a jelüket
- Óvónőjükhöz és a hozzájuk érzelmileg közelálló társakhoz kapcsolódnak és együttműködnek velük
- Csoportjukkal azonosulnak és örömet szerez nekik a közös tevékenység
- Magukévá teszik a közösségi szokásokat
- Megismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel
- Elsajátítják a közösségi normákat, cselekvési modelleket, magatartásformákat
 - Együtt tevékenykednek a társaikkal
 - Elfogadják a másik gyermek véleményét is
 - A csoportszoba otthonossá tételében tevékenyen részt vesznek
 - Segítenek kisebb társaiknak, ha szükség van rá

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A csoportban kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak.
- A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társuk közlését.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival.
- Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.

- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- Képesek együttműködni a feladat elvégzésében, elfogadják az alá-, fölé, mellérendelési viszonyokat.
- Kötődjenek szülőföldjükhöz
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, vagy elhalasztani, ha erre - számukra belátható okból - szükség van.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre, készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés kapcsolata más nevelési területekkel:

- A **játékkal**, mert a játék a gyermek legfőbb tevékenysége és ennek során kerül a legintenzívebb kapcsolatba a társaival. Ebben a helyzetben formálódik a legjobban személyisége, alakul viselkedése.
- Az **anyanyelvi neveléssel**, mert a csoport életében jelentős közösségformáló szerepe van a személyes érintkezésnek, a kommunikációnak. Ez az eszköze a gyermeki tapasztalatok és élmények megbeszélésének.
- A **munka jellegű tevékenységekkel**, mert munkavégzés közben természetes módon alakul a gyermek szociális magatartása, társas kapcsolata.

2.1.3. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Feladataink:

Az óvónő:

- Az óvodai tanulást cselekvésre, konkrét tapasztalatszerzésre építse, a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére hagyatkozva irányítsa
- Tervezzon, szervezzon 5-35 perces csoportos foglalkozást, ami a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejleszti
- Olyan érzelmi kapcsolatot alakítson ki, ami segíti a tanulást

- Támogassa abban, hogy reális elvárásokat tűzzön ki maga elé
- Csak annyi segítséget nyújtson, hogy a lehető legönállóbban tudjon megoldani egy feladatot
- Nevelje önállóságra a cselekedeteiben, a gondolkodásában és az önértékelésében is
- Elégítse ki a gyermek kíváncsiságát, tevékenységi vágyát
- Aktivításra ösztönözze a gyermeket, teremtsen problémahelyzetet, hagyja átélni a probléma felfedezésének és megoldásának örömét
- Építsen a gyermek spontán tapasztalataira
- Biztosítsa a differenciált, egyéni fejlesztést, tervezését rögzítse
- Törekedjen arra, hogy az ismeret- és tapasztalatszerzés természetes körülmények között történjen
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlődési ütemét
- A fejlődésben lemaradt gyermekek fejlesztésére használja ki az érettebb gyermekek által nyújtott fejlesztési lehetőségeket
- Alakítsa ki a megfelelő feladattudatot, feladattartást
- Használjon ki minden lehetőséget a mozgásfejlesztésre
- Fejlessze maximálisan a gyermek finommozgását
- Működjön együtt a szülővel, gyermekotthonnal
- Értelmi fejlettség elérése érdekében fejlessze személyiségét, képességeinek kibontakoztatását az iskolai életre való alkalmassághoz
- **A Pornóapáti tagóvodában** az anyanyelv fejlesztését / magyar és német nyelven / helyes mintaadással, változatos tevékenység formákban, a kommunikáció különböző formáival valósítsa meg

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Érzékszerveik segítségével cselekvéses tapasztalatokat szereznek dolgokról, tárgyokról, környezetéről
- Elmesélik élményeiket, egyéni tapasztalataikat
- Megfigyelik az őket körülvevő világot
- Otthoni megbízásokat teljesítenek
- Önállóan végeznek megadott szempontok szerint megfigyeléseket
- Kérik a feladatokat, kérdeznek, véleményt nyilvánítanak, feladatokat, problémákat oldanak meg
- Változatos helyzetekben, sokszínű tevékenységek között élnek a mozgás adta lehetőséggel
- Egymást segítve tanulnak, együttműködnek

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Aktívan részt vesznek a közös tevékenységekben, a csoportos foglalkozásokon
- Önálló véleményalkotásra vállalkoznak, kérdeznek
- Természetessé válik, hogy figyelnek az őket körülvevő világra
- Igényelnek önállóan végezhető feladatot az óvodában és otthon
- Képesek önálló cselekvéses tapasztalatszerzésre
- Érdeklődnek a problémahelyzetek iránt
- Elérik a finommozgásos funkciók maximális szintű működését
- Igénylik az együttműködést, képesek az együttműködésre
- Segítenek egymásnak
- Értelmileg éretté válnak az iskolakezdésre

Az értelmi nevelés kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Az értelmi nevelés** áthatja az óvodai élet tevékenységi formáit, mert az egész nap folyamán adódó helyzetekben, gyermekeket körülvevő környezetben jelen van.
- **A játékkal**, mert a játék során szerzi meg a legtöbb tapasztalatot, ismeretet
- **Anyanyelvi neveléssel**, mert a problémamegoldások, tapasztalatszerzések során szókincse bővül, véleménycserékre lesz képes, ezáltal fokozódik beszédkedve
- **Érzelmi, erkölcsi és közösségi neveléssel**, mert a gyermeki közösségben végezhető tevékenységek által is tapasztalatokhoz, ismeretekhez jut, együttműködésre képes

2.2 Az óvodai élet tevékenységi formái

2.2.1. Játék

Feladataink:

Az óvónó:

- Élje bele magát a játékhelyzetekbe, és tapintatosan működjék együtt a gyermekekkel
- Adjon utánozható mintát a játéktevékenységre
- Biztosítsa, hogy a gyermekek fantáziája, hangulata, érzelme szabadon megnyilvánulhasson
- Teremtse meg a játék feltételeit (csoportléggör,hely, idő, eszköz, élményszerzési lehetőségek)
- Vegye figyelembe a fejlődés egyéni sajátosságait, és igazodjék az adott fejlettségi szinthez
- Gazdagítsa a gyermekek tapasztalatait, serkentse a közös játék kibontakozását, fejlődését

- Ügyeljen arra, hogy a játszó gyermekek ne zavarják egymást
- Tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását
- Teremtse meg a feltételeket, hogy a gyermekek játékidőben bármikor barkácsolhassanak
- Teremtse meg a játék lehetőségeit a szabadban is
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek maga dönthesse el, hogy mit és hol kíván játszani, helyezze előtérbe a szabadjáték érvényesülését
- Teremtse meg a szabad társválasztás, félrehúzódás, egyedüllét lehetőségét

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Gyakorló-, szimbólikus-szerep-, konstruáló - , szabályjátékot játszanak, és barkácsolnak
- Gyakorló játékok során a játékselekvéseket gépiesen ismétlik
- Kipróbálják az egyes mozdulatokat, funkciókat, mindez örömet jelent nekik
- Megismerkednek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével
- Szimbólikus-szerepjátékában tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket, érzelmeiket, pozitív és negatív élményeiket fejezik ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újraalkotják
- Felnőtt mintáról sajátítják el, tanulják meg az erkölcsi értékeket
- Gyakorolják a társakkal való együttműködést, ami által fejlődik empátiás készségük, alkalmazkodó képességük és kommunikációs képességük
- Gyakorolják szerzett ismereteiket, és újakat tanulnak egymástól
- A konstruáló játék során különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit
- Átélik az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk

- Tanulják és tapasztalják a rész - egész viszonyát, megtanulnak szerkeszteni, tervezni (ez a játék elősegíti a szem - kéz koordinációt, a kisebb és bonyolultabb összerakást igénylő eszközök pedig segítik a finommotorika fejlődését.)
- A szabályjáték által a szabályokat pontosan betartják, a szabályoknak megfelelően viselkednek
- Helyes magatartásformákat sajátítanak el, pl.: türelem, kitartás, akaraterő, érzelmeket, siker- és kudarctűrést tanulnak
- Matematikai ismeretekre tesznek szert, és ezeket gyakorolják
- Nyelvi játékokat játszanak, ami a verbális fejlesztést segíti
- Játékigényükből indul ki a barkácsolás, ezért kötetlen (váganak, ragasztanak, szögelnek, fűrészelnek, varrnak, stb. - sok technikát, munkaformát ismernek meg)
- Alakul társas kapcsolatuk, mert segítenek a másoknak, elkérik az eszközöket

A fejlődés jellemzői:

3-4 éves korban

- A homokszórás, kavarás, gyúrás, papírtépés, mázolás hosszantartó, örömmel végzett foglalatosságok.
- A gyermekek elsajátítják és betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat. Jól érzik magukat társaik között, szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, vagy kisebb csoportokban. Képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak.
- Egyszerűbb építményeket hoznak létre.
- Olyan szabályjátékokat játszanak, amelyek mozgásszükségletüket kielégítik, tartalmuknál fogva közel állnak a gyermekekhez.

4-5 éves korban

- Kialakul a kisebb-nagyobb csoportokba való együttjátszás igénye. Megértik környezetük egyszerűbb jelenségeit, ezeket játékaikban újraalkotják. Képesek a cselekvések összehangolására, és az egyszerűbb közös játékok megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztására.
- Segítenek az óvónőnek a játékok megjavításában. Megbeszélnek, hogy egy-egy játékhelyzetben mire van szükségük.
- A konstruáló, építő elemekből játékszereket is tudnak építeni.
- Olyan szabályjátékokat is játszanak, amelyek során egyéni kívánságaikat alárendelik a közösségnek.

5-7 éves korban

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki. Tudnak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni.
- A barkácsolás a játék természetes eszköze, alkotórésze.
- A gyermekek egy-egy esetben maguk is kezdeményeznek barkácsolást. A létrehozott eszközt felhasználják játékaikban.
- Az építés, konstruálás gyakran a szerepjátékokhoz kapcsolódik. Igényesebbekké válnak alkotásaikkal szemben. Egyre bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.
- Olyan szabályjátékokat is játszanak amely nagyobb ügyességet, és szellemi erőfeszítést igényel. Figyelmeztetik egymást a szabályok betartására. Jelen van játékaikban az egészséges versengés.

A játék kapcsolata más nevelési területekkel:

- Az **anyanyelvi neveléssel**, mert a játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek a gyermekekben, ezáltal fokozódik beszédkedvük. A beszédkedv pedig ösztönzi a nyelvi kommunikációs készségük fejlődését.
- Az **érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel**, mert játék közben a gyermekek kapcsolatai pozitívan alakulnak, ezáltal képesek a kreatív együttműködésre, formálódik személyiségük, alakul viselkedésük.
- A **külső világ tevékeny megismerésével**, mert a játék témája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett benyomásaitól, tapasztalataitól, ismereteitől függ.

A Vassurányi Tagóvodában Játék az Óvodai nevelés játékkal, mesével programban.

Alappillérek a játék és a mese. Mindkettő szükséglet és létforma a kicsiknek. Magukba foglalják mindazokat az ismereteket, amelyek az óvodás korú gyermekek számára kívánatosak.

A kisgyermek játékában is működik a tanulás, gyakorlás, szabálykövetés, céltudatosság - a felszínen mégis minden játék formájában jelenik meg. A játék motivációja alapvetően belső készítés, amelyet kívülről irányítani, vezetni, szabályozni nem lehet. A játékban nagyobb szerepe van a nem láthatónak, a mögöttesnek, a belső történésnek. Ami a felszínen megjelenik csupán forma, melyet a gyermek felhasznál belső tartalmainak kifejezésére. A gyermek a játékba, mint formai keretbe viszi bele belső történéseit, vágyait. A kisgyermek a mondanivalóját nem szavakban fogalmazva juttatja kifejezésre, hanem áttételesen, szimbolikusan játékban.

A gyermek élménymaradványait, emlékképeit, érzeteit a realitásnak egy másik szintjén - a képzelet másféle valóságában jeleníti meg. Nem szakad el teljesen a valóságos helyzettől, a realitástól, mégis kilép belőle, amikor játszik, vagyis a mindennapi élet tárgyait, jelenségeit, személyeit behelyettesíti más, az általa kitalált dolgokkal. A szimbolikus játékok az óvodáskor igazi játékaik, de természetesen a gyakorló játékok, és szabályjátékok is. A szabályjátékok spontán jellegűek és a szabályok a felnőtt jelenléte nélkül labilisak.

Mi a játék?

- Szabad cselekvések sorozata
- Nem az eredmény, a teljesítmény fontos, hanem maga a folyamat
- A játék valóságszerű, de nem valóságos
- Nem érvényesek a valóság idő és térbeli korlátai
- Megfelel az életkori sajátosságnak
- Kockázat és kiszámíthatatlanság is lényeges eleme
- A játéknak sajátos gyermeki rendje van

Az óvodáskorú gyermek a játékban él és fejlődik. Minden fejlődés értéknövekedés, amely az ember megismerő és teljesítő képességének gyarapodását, kreativitásának és önkiterjesztési törekvéseinek kibontakozását foglalja magában. A játékban alakul a gyermek személyisége, bővülnek ismeretei, tudása, fejlődnek képességei, alakulnak jártasságai, készségei, kifinomultabbá válik érzékelése, fejlődik figyelme, emlékezete, gondolkodása, beszéde, differenciálódik motivációs világa, optimálisan alakul énefejlődése.

A választott program alapja, hogy a gyermekek egész napját a szabad játék tölti ki. Emellett folyamatban vannak az óvónő által ajánlott vagy kezdeményezett játéktevékenységek, amelyek műveltség és kultúrtartalmat közvetítenek a csoport felé.

A gyermekek önállóságától, kreativitásától függően a játék szabadon alakul. Ez a szabadság azonban nem a gyermekek magukra hagyását jelenti, hisz az óvónő feladata a játékot befolyásoló feltételt - és eszközrendszert, tapasztalatokat és élményeket biztosítani. A csoport igényétől függően az óvónő bekapcsolódhat a játékba, viselkedésformája minta értékű lehet.

2.2.2. Mozgás

- Természetes mozgásigény kielégítése
- Szabad mozgás tevékenység
- Irányított mozgásos tevékenység

A Pornóapáti Tagóvodában az óvoda kétnyelvűsége a mozgásos játékok, feladatok végrehajtásában is fontos szerepet kap. Törekszünk a német nyelv használatára a szabad, spontán mozgások, a mindennapi frissítő torna alkalmával, Utánzás útján szóbeli közléssel egybekötve hajtják végre a feladatokat, egyszerű szakszavakat értsenek meg.

Feladataink:

Szabad mozgás tevékenység

Az óvónő:

- Őrizze és bővítse a gyermekekben a természetes mozgáskedvet
- Mindennap biztosítson lehetőséget a mozgásos tevékenységekre
- Minden gyermek számára kínáljon lehetőséget a saját képességeinek, tanultsági szintjének, biológiai életkorának megfelelő saját tempóban való fejlődéshez
- Teremtse meg az érzelmi biztonságot a mozgás idejére
- kezdeményezze a rendszeres egészségfejlesztő testmozgást
- Ismertesse meg a gyermekekkel az alapvető magatartási szabályokat a mozgásos tevékenységben
- Alakítsa ki a gyermekekben az egymás iránti tiszteletet, társra figyelmet alkalmazkodást
- Biztosítsa az eszközöket a mozgásos tevékenységekhez, a nagymozgások fejlesztéséhez
- Törekedjen a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására
- Fejlessze a szem - kéz, kéz - láb koordinációját, és az egyensúlyérzéklet
- A mozgás megszerettetésében működjön együtt a családdal
- Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodjon

Irányított mozgásos tevékenység

Az óvónő:

- A hetirendben rögzített napon hosszabb, tervszerűen felépített testnevelés foglalkozást vezessen
- Szervezzen mindennapos testnevelést
- Ismertesse meg a gyermekeket az atlétika és a torna jellegű gyakorlatokkal, mozgásos játékokkal, amelyek elősegítik élettani fejlődésüket
- Vegye figyelembe a gyermekek különböző fizikai fejlettségét
- Az értékelésénél maga a játékfolyamatot helyezze a középpontba, ne a végeredményt
- Biztosítson lehetőséget arra, hogy a gyermekek egyéni igényüknek, tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásformákat
- Különböző nehézségű differenciált feladatok adásával segítse elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatot
- Fejlessze megfelelő terheléssel a gyermekek erejét, ellenálló képességét, állóképességét, teherbíró képességét, egyensúlyérzékét és gyorsaságát
- Biztosítson minden gyermek számára eszközt
- Juttassa el a gyermekeket a harmonikus, összerendezett fegyelmezett mozgás kialakulásához
- Fejlessze tér- és időbeli tájékozódásukat.
- Fejlessze a nagy- és finommozgásokat, és ritmikus tevékenységekkel a gyermekek ritmusérzékét
- Fejlessze a gyermekek testsémáját: testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, a testfogalom kialakítása, a kezesség dominanciájának erősítése

- Gyakoroltassa a vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetőleg azt kiegészítő szerepű mozgásokat
- Fejlessze a gyermek mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészletét
- A mindennapos mozgással készítse fel a gyermekeket az iskolai mindennapos testnevelésre

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Sokat mozognak a szabad levegőn.
- Természetes mozgásigényükből adódóan naponta végeznek mozgásos tevékenységet.
- Megismerkednek a természetben, szabadban rejlő lehetőségekkel (fára mászás, fák körüli futás, stb.)
- Önállóan kezdeményezik a mozgásos tevékenységeket.
- Testnevelés foglalkozáson megismerkednek és végzik a gimnasztika és atlétika gyakorlatait.
- Rendgyakorlatokat, járásgyakorlatokat végeznek, futás, támasz-, ugrás-, dobás-, egyensúlyozó gyakorlatokat.
- Szabályjátékot játszanak párosan és csoportosan.
- Versenyeznek párosan és együttesen.
- Gyakorlatvégzés közben különböző eszközöket használnak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek testi szükségleteinek kielégítése természetesé válik. Vigyáznak egymás testi épségére. Szokássá és örömforrássá válik a mozgásos tevékenység. Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé válik. Növekszik teljesítőképességük, állóképességük, cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.

- Biztonságosan használják az eszközöket. Képesek szabályjátékok játszására. Tudnak versenyezni, kialakul az egészséges versenyszellem. Kudarcot, sikert egyaránt képesek feldolgozni. A szabályjátékokat, versenyjátékokat a szabályok betartásával, jó hangulatban, de fegyelmezetten végzik.
- Fejlődik vizuális memóriájuk a mozgásos játékok, téri helyzetek felidézésével. Bővül szókincsük a testrészek, térarányok, formák megnevezésével, s ezáltal fejlődik fogalomalkotásuk.
- Igényükké válik a rendszeres testedzés.

A mozgás kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Anyanyelvi neveléssel.** A különböző tevékenységekhez kapcsolódó beszéd fejleszti a gyermek beszédképességét, bővíti a szókincsét. Egy-egy játék, vagy gyakorlat szabályának elmondásakor a lényeglátás és annak verbális kifejezése a fogalomalkotás fejlődését segíti elő.
- **Matematikai tapasztalatszerzéssel.** A tevékenységek közben számtalan lehetőség adódik a mennyiségi és formai tapasztalatok szerzésére. Számolás, irányok, névutók használata átszövi a mozgásos tevékenységeket. Térbeli kiterjedéseket is könnyebben lehet érzékeltetni mozgás közben.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel.** A közös mozgások öröme elősegíti a társas kapcsolatok kialakulását. Fejleszti a gyermek önuralmát társaihoz való alkalmazkodás közben. Kialakít egy egészséges versenyszellemet.
- **A természeti és társadalmi környezet megismerésével.** Kirándulások, séták, túrák alkalmával sok lehetőség adódik mozgásos tevékenységek végzésére. A test részeinek, a testsémának a felismertetése, megnevezése gyakorlatvégzés közben jobban elmélyül.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunkára neveléssel.** A különböző mozgások felidézésével fejlődik a gyermek vizuális memóriája, könnyebben tudja megjeleníteni a dolgokat. Fejlődik alaklátása, ábrázolásban az arányokat, irányokat bátrabban és helyesebben használja.

2.2.3. Esztétikai nevelés

A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalattal, ízlést alapozó élménnyel kerülnek az óvodába.

A tapasztalat - és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező világ a kisgyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik. Képesé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására, megvalósítására, és létrehozására.

Az óvodapedagógus teret és lehetőséget ad az életkori sajátosságokból fakadó szárnyaló gyermeki kíváncsiságnak, és fantáziának. Mintát mutat a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, a világ maguk számára való kitágítására.

Az esztétikai élmények iránti vágy megalapozása fontos feladata egész óvodai nevelésünknek.

A kisgyermekkorban az esztétikai tevékenységek iránt való vonzódás spontán. Ezért fontos, hogy ebben a fogékony életkorban kapjanak lehetőséget és ösztönzést a környezettel való helyes és értékes kapcsolatteremtésre.

Legfőbb feladat a speciális, különböző tevékenységeknek megfelelő képességfejlesztés a játékos kereteiben.

A gyermek esztétikai nevelését elsősorban azoknak a környezeti hatásoknak a rendszere biztosítja, amely körülveszi, amelyben tevékenységrendszerük zajlik.

Három fontos terület játszik szerepet nevelésünkben:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek napi, folyamatos tevékenységeiben az egyes részterületek nem választhatók el egymástól mereven, át- meg áthatják egymást, mintegy felerősítik érzelmi hatásukat.

2.2.3.1. Verselés, mesélés

Feladataink:

Az óvónő:

- Az irodalmi anyagot igényesen állítsa össze: gerincét a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek alkossák
- Ölbeli játékokkal, népi mondókákkal járuljon hozzá érzelmi biztonságukhoz
- Minden nap meséljen, verseljen a gyermekeknek, hiszen a mese a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme
- A versek zeneiségével, rímeinek csengésével fejlessze a gyermekek nyelvi képességeit, tehetségét
- Teremtse lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához
- Segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző, és erre alkalmas irodalmi anyagokat
- Irodalmi élményeik feldolgozását támogassa különböző barkácsolási lehetőségek biztosításával is
- Beszéljen arról a szülőknek, hogy bármilyen rövid, de rendszeres együttlét, és az élősóban történő mesélés alapvetően hozzásegíti a gyermekeket az egészséges lelki fejlődéshez
- Alakítsa ki a mese- és versmondás szokásait, szertartásait
- Tárja fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Bontakoztassa ki a bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek szabad önkifejezését, tehetségét
- Adjon lehetőséget dramatikus helyzetek létrehozására, ami által a gyermekek társalgási kedve és önálló versmondása fokozódik

- Teremtsen lehetőséget a gyermek saját vers- és mesealkotására, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására
- Az irodalmi neveléssel segítse a gyermekek értelmi, érzelmi és etikai fejlődését
- A meseélmények segítségével alapozza meg a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek alakulását.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Életkoruknak megfelelő meséket, verseket, mondókákat hallgatnak játék, és egyéb tevékenységek közben maguk is mesélnek, verseket, mondókákat mondogatnak. Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Képeskönyveket nézegetnek, a képekről beszélgetnek, meseképeket készítenek.
- Mese élményeiket gyakran feldolgozzák játékukban.
- A mese többszöri meghallgatása után részesei a mese dramatikus feldolgozásának.
- A mesék, versek által szívesen lépnek át a rendkívüliségbe, kettős tudattal élik meg élményeiket, képzeletbeli beleélésük segíti és megalapozza a műalkotás befogadását.
- A mese által megismerkednek a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylataival, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákkal.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak, kitalálnak meséket, verseket, rímeket történeteket, azt mozgással is kifejezik.
- A mesék által formálódik szemléletmódjuk és világképük.

A Pornóapáti Tagóvodában:

- **Mondókák magyar és német nyelven:**

Népi kiszámolók, lovagoltatók, csiklandozók, hintáztatók, altatók, ébresztgetők, párválasztók

Nagyon jól alkalmazhatók egyenletes járás, tapsolás közben, kiszámoláshoz. A tevékenység hangulatát fokozza, kapcsolatteremtési lehetőséget kínál.

- **Versek: párbeszédes, verses mese, dramatizálás**

Benne a német nyelv kiejtésének, zeneiségének megérzése, ismert szavak elismerése az új szövegben. Alkalmazásuk játéokban, bábozásban, dramatizálásban.

- **Mese: halmozó, lánc -, állat -, tündér -, tréfás-, mű mesék, folytatásos mesék**

Néhány rövid, egyszerű állatmese vagy verses mese bábozással, dramatizálva jelenjen meg német nyelven.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik. Társak az óvónő énekes, halandzsás mozgásos improvizáló játékkezdeményezéseiben. Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik jelzései.
- Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni. Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat beleviszik játékukba.

- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy szép hangzású nevét megjegyzik, a mese témájú játékokban egymást is így szólítják. A mesekönyvek képeit önállóan és hosszan nézegetik, egymásnak mutogatják. Kérik a felnőttest, hogy meséljen róluk. Az olvasást utánozzák, egy-egy betű megfejtése iránt is érdeklődnek. A könyvekben a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Ismerik az óvoda gyermekkönyvespolcát, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak a könyvekre.

A verselés, mesélés kapcsolatai más nevelési területekkel:

- **Legszorosabb kapcsolatban az anyanyelvi neveléssel van,** mert az irodalom közege a nyelv. A népi mondókák, és a népmesék az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzóvilágát nyelvünk legbensőbb törvényeinek megfelelő formában közvetítik.
- **A ének, zene, énekes játék, gyermektáncra neveléssel,** mert a kicsiknél az irodalmi nevelés a mozgással kísért énekelt szöveg gyakori ismételtetésével, az ősi forma felidézésével kezdődik. A dúdolt ritmikus mondókák, recitáló mondókamesék a beszoktatás nehéz időszakában jó szolgálatot tesznek.
- **A rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára neveléssel,** mert a gyermekek a mesék, versek nyújtotta élményeiket képi formában szívesen megjelenítik.
- **Összefonódik az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel,** mert az irodalmi élmény érzéki benyomásokból fakad és érzelmi állapotokat hoz létre. A mese oldja a szorongást és indulatok feldolgozására tanít.

2.2.3.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Feladataink:

Az óvónő:

- Olyan zenei anyagokat válogasson az ölbeli játékokból, népi gyermekdalokból, énekes játékokból, igényes kortárs művészeti alkotásokból, amely a gyermekek életkorának, és a csoport fejlettségi szintjének megfelel
- Vegye figyelembe, hogy a gyermekek egyéni fejlődése igen különböző és fejlődési ütemük is más, alkalmazkodjon az egyének különbségeihez, tényleges haladásához
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, a közös éneklés fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, vizuális memóriáját, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját, zenei kreativitását, tehetségét
- A helyi néphagyomány és a művészi értékű gyermekdalok segítségével adjon alapot a gyermekek zenei műveltségének, zenei érdeklődésének kialakítására, tehetségének továbbfejlesztésére
- Hangszeres játékkal színesítse a zenei élményt és juttassa a gyermeket a zenélés élményének átéléséhez
- A zenei feladatok megoldásával segítse elő a zenei anyanyelv megalapozását
- Az egyenletes lüktetés és a ritmus érzékeltetésére sokféle finommozgásos feladatot adjon
- Tervszerűen és céltudatosan fejlessze a gyermekek mozgáskészségét, esztétikus mozgását
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek az egyéni éneklésre is
- Tiszta éneklésével, előadásmódjával nyújtson zenei élményt a gyermekeknek.

- A hagyományok továbbélését segítse népdalok, néptáncok, népi játékok megismertetésével
- **A Pornóapáti Tagóvodában** a nemzetiségi nyelvű játékokat, mondókákat a gyermekeket a zene figyelmes hallgatására nevelje, ismertesse meg, őket különböző jellegű dalokkal, és zenei hangulatokkal, a nemzetiség zenei kultúrájával
- Dalokat, verseket a gyermekek értelmi, érzelmi fejlettségének megfelelően válassza ki. Lényeges, hogy a szövegek tartalma az adott nyelvi szinthez igazodjon.
- Szükség esetén magyar nyelvű magyarázattal segíti az érthetőséget.
- A mondókák, dalok bemutatása után, csoportosan és többszöri ismétlés útján szöveget és ritmust együtt sajátított el.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Az énekes játékokat, mondókákat, népi gyermekdalokat a maguk örömeire szívesen mondják, játsszák. Szívesen énekelgetnek, kitalálnak szöveget, dallamot, jól ismert dallamfordulatokat használva.
- Ismerkednek különböző hangszínekkel, zörejekkel, társaik hangjával.
- Örömmel hallgatják az óvónő énekét, spontán utánnézéssel az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységgé válik.
- Megismerkednek különféle hangszerekkel. Dalos játék, tánc közben megtapasztalják a különböző mozgáskombinációkat.
- A hangszerek használata közben tapasztalatokat szereznek a különböző anyagok tulajdonságairól.
- A dalos játékok és táncok közben szerepeket játszik, és megismerkedik az alapvető téri irányokkal.
- **A Pornóapáti Tagóvodában** a népszokásokat magyar és német /sváb) nyelven is megismerik.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják a mondókákat, 6 hangterjedelmű dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- Tempójuk a természetes járásnak megfelelő legyen.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is.
- Felismerik a magas - mély éneklés közti különbséget, maguk is tudnak magasabban, vagy mélyebben dalt énekelni, ezt térben, kézmozdulatokkal kísérve.
- Felelgetős játékokat két csoportban el tudnak játszani, segítség nélkül.
- Ismerik a halk - hangos közti különbséget, tudnak halkán, hangosan énekelni, beszélni.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, hasonló fordulatokról, motívumokról.
- Tudnak dalokat hangosan és magukban énekelni, előbb csak rövid, majd hosszabb motívumok elbujtatásával.
- Érzékenyek a természet és a környezet hangjára, megkülönböztetik a hangszíneket, zörejeiket.
- Eredetiben ismerkednek néhány hangszerrel (anyagukkal, használatukkal).
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik.
- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak. Felismerik és bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat.
- Egyöntetűen körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- Az egyszerű táncos mozdulatokat szépen megformálják.
- Térformákat alakítanak maguk is (kör, csigavonal, hullámvonal, lánc).
- Ütőhangszereket használnak, ritmust, egyenletes lüktetést és motívumhangsúlyt emelnek ki.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc kapcsolatai más nevelési területekkel:

- **A verseléssel, meséléssel, és az anyanyelvi neveléssel** van a legszorosabb kapcsolatban, hiszen a műfaji határok elmosódnak. A próza átmegy versbe, a dallamhoz különböző játék, gyakran körjáték társul. A mondókák, dalok egyenletes lüktetése a folyamatos beszédet készíti elő, segít a beszédhibák javításában. A néphagyomány ritkán használt szavaival, a zenei fogalompárok elsajátításával a szókincset bővíti.
- A mondókák, dalok szövegének hanglejtését, ritmusát, hangsúlyait pontosan követi a gyermekdal. Az ismétlődő mozdulatok által lelassított szavak a szép és pontos kiejtésre serkentenek. Az új szavak a szókincset bővítik, a mozgással egybekötött cselekvések a szavak pontos megértését segítik.
- **A szocializációt is elősegíti**, amikor a gyermekek mindent egyszerre csinálnak, egyidőben, egyforma mozgással. Ennek morális és művészeti hatása, öröme, a társas kapcsolatok fejlődésében is érvényesül. Nem kell szóval kifejezni egymás iránti érdeklődésüket, egy mosoly, gesztus, egy szerepválasztás is elég a kapcsolatfelvételre. A csoporthoz tartozás biztonságos érzése az egyéni felelősség a közös éneklésért, szép mozgásért, neveli a gyermek társai iránti vonzalmát, kapcsolatigényét.
- **A mozgással is kapcsolatban van**, mert a zene mozgásra serkenti a gyermekeket, mozgás-koordinációjukat javítja a mondókák, játékos dalokhoz tartozó mozdulatok ismétlődése közben. A laza, de rugalmas járás, tapsolás, hintáztatók stb. Egyensúlyérzéküket javítják. A dalos játékok, a táncmozdulatok örömteli végzése közben fejlődik fizikai állóképességük, és a nagymozgások fejlesztésére számtalan lehetőség adódik. A zene segítője az esztétikus testmozgásnak.
- **Kapcsolata fennáll a külső világ tevékeny megismerésére neveléssel is**, mert a dalos játékok elsajátítása közben óhatatlanul megnevezik a „használandó” testrészeket, ezáltal a testvázlat, testfogalom alakulását segítjük elő.

- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel is szoros kapcsolatban áll**, mert az énekelt dalok mélyen megragadják a gyermekek érzélemvilágát, rácsodálkoznak a dal szépségére. A zenei élmények erősítik az óvónő személyéhez való érzelmi kötődést.
- **A közösségi életre való felkészítésre** is sok fejlesztési lehetőséget biztosít, mert a párbeszédés körjátékok során gyakorolják a társalgás menetét, köszönési formákat, tapasztalatot szereznek társadalmi elvárásokról. Alkalmazkodó képességük is csiszolódik, időnként le kell mondaniuk saját elképzeléseikről, vágyaikról a közösség, vagy egy társuk érdekében.

2.2.3.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Feladataink:

Az óvónő:

- Fedeztesse fel, hogy a világon minden ábrázolható, megjeleníthető
- Tájékoztódjon csoportja ábrázolási fejlettségi szintjéről
- Fejlessze a gyermekek képi gondolkodását
- Vegye figyelembe, hogy a gyermekek ábrázolási képességei között különbség van
- Keltse fel a gyermekek érdeklődését az ábrázolási tevékenységek iránt
- Teremtse meg a lehetőségeket ahhoz, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot, ismeretet szerezzenek
- Biztosítson sokféle lehetőséget élményük és fantáziájuk megjelenítésére, a környezet esztétikai alakítására, az esztétikai élmények befogadására
- A többféle lehetőség felkínálásával segítse a gyermek önfejlődését, tehetségének gondozását
- Ismertesse meg a gyermekekkel a változatos ábrázolási eszközöket, azok használatát, a különböző ábrázolási fajtákat, technikákat, a műalkotásokat, a népművészeti elemeket, szokásokat, hagyományokat, nemzeti szimbólumokat

- Ébresszen kedvet a kipróbálásukra, felhasználásukra (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka)
- Alakítsa ki az eszközhasználathoz szükséges eljárásokat, szokásokat, szabályokat
- Ismertesse meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, nagy fontosságot tulajdonítva a természetes anyagoknak
- Építse be a természeti környezetből szerzett élményeket és a népi kultúra elemeit (batikolás, agyagozás, szövés, fonás) az ábrázoló tevékenységekbe
- Segítse a kezdeményező, kreatív magatartás, önkifejezés, tehetség érvényre jutását
- Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására
- Teremtse meg ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeit az egész nap folyamán
- Gazdagítsa a gyermekek szín és formavilágát
- Fejlessze a gyermekek vizuális emlékezetét
- Teremtse meg a feltételeit annak, hogy a látási, a tapintási és a motorikus analízátorokat a vizuális nevelés hatékonyan és speciálisan fejlessze
- Tervezzon olyan tevékenységeket, amelyek a gyermekek finommozgásának fejlesztését célozzák (tépés, ragasztás, varrás, hajtogatás)

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Megjelenítik élményeiket képi, plasztikai formákban.
- Festenek különböző méretű, minőségű és színű lapokra és tárgyra.
- Eszközöket, kellékeket készítenek játékukhoz.
- Dísztik, alakítják környezetüket.
- Megismerkednek a különböző technikákkal, eszközökkel, anyagokkal.

- Megtapasztalják az anyagok tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit.
- Önállóan, szabad választás alapján veszik elő az eszközöket, és szabadon alkotnak.
- A szabad választással lehetősége nyílik a benne rejlő értékek önkibontakoztatására
- Építenek, ábrázolnak. A gyűjtött anyagokat (kövek, ágak, bőrdarabok, textilek) ábrázoló tevékenységük során felhasználják.
- Csuhaból, sásból, nádból, fűből, fűzfavesszőből különböző dolgokat készítenek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat
- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket
- Formaábrázolásuk változatos
- Képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat, emberábrázolásukban megjelennek az apróbb részletek
- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével
- Formákat mintáznak elképzeléseik alapján megfigyeléseik felhasználásával
- Összedolgoznak, együttműködnek egyszerű játékok, kellékek készítésénél
- Tudják alkalmazni a megismert technikákat
- Önállóan díszítenek tárgyakat
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni, megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- A felkínált lehetőségekből kiválasztják a nekik megfelelőt, s így megvalósítják önmagukat

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka kapcsolata más nevelési területekkel.

- **A külső világ tevékeny megismerésére neveléssel**, mert a gyermekek az őt körülvevő világot jelenítik meg képi, plasztikai formában. A közös sétákon, kirándulásokon átélt tapasztalatok, élmények szinte mindig megjelennek a gyermekek tevékenységében.
- **A játékkal**, mert tárgyakat, kellékeket készítenek maguknak és az elkészült munkákat felhasználhatják játékaikban.
- **A verselésre, mesélésre neveléssel**, mert a gyermekek irodalmi élményeiket kivetítik képi formában.
- **Az anyanyelvi neveléssel**, mert a tevékenységekhez kapcsolódó beszéd a gyermek nyelvi kifejezőképességét sokoldalúan fejleszti.
- **Az érzelmi, az erkölcsi, a közösségi neveléssel is kapcsolatban áll**, mert létrejöttét erős érzelmek kísérik. A gyermek vágyait, érzelmi feszültségeit, élményeit vizuálisan juttatja kifejezésre, azt jeleníti meg ábrázolásában, ami őt érzelmileg megragadja.

2.2.4. Külső világ tevékeny megismerése

2.2.4.1. Természeti és társadalmi környezet megismerése, környezetvédelem

Feladataink:

Az óvónő:

- Változatos felfedezésekkel segítse a közvetlen módon való találkozást a természettel, a környezetükkel
- Biztosítson alkalmat a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok szokásainak, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismerésére
- Segítse a szülőket, hogy felismerjék a gyermek környezet iránti érdeklődésének fontosságát
- Vezesse rá a legfontosabb ismertetőjegyek, hasonlóságok különbségek, mennyiségi, téri viszonyok összefüggések észrevételére
- Tegye lehetővé a felfedezés örömét a gyermek számára

- Alkalmazzon kooperatív (együttműködő) technikákat, elősegítve a közösséghez való tartozás pozitív élményét
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Minden lehetőséget használjon ki a szabadban való tartózkodásra
- Ébressze rá a gyermeket arra, hogy a természetben minden érték, amit óvni, védelmezni kell
- Segítse a gyermekeket, hogy életkoruknak megfelelő szinten biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben
- A környezeti témák válogatása közben igazodjon a környezetünk helyi sajátosságaihoz
- Fektessen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására
- Legyen személy szerinti tudatos felelősségvállalása, tájékozottsága, érzékenysége a közvetlen és tágabb környezetünkkel, élőhelyünkkel szemben
- Tegye érzékennyé a gyermekeket a környezeti problémák iránt és alakítson ki szokásokat bennük, amelyek egy életen át kísérik őket
- A természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezelje és olyan innovatív módszereket alkalmazzon, amelyek elősegítik a hatékony tanulási környezet megteremtését
- A közösen átélt élményekkel alapozza meg a nemzeti és népi hagyományok ápolását, továbbvitelét
- Kutassa fel és vigye el a gyermekeket a falunkban élő népi kismesterségeket gyakorló emberekhez (tojáskaparó, kosárfonó, fafaragó, szövő)

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Különböző szerephelyzeteket teremtve játékot rögtönöznek a családról

- Szimulációs játékokban jelenítik meg, hogyan gondozzák, nevelik a felnőttek a gyermekeket, hogyan gondoskodnak róluk
- Beszélgetnek róla, és megjelenítik, hogy a családban mindenkinek van kötelessége (A családtagok munkája otthon, miben segíthetnek a gyermekek.)
- Megfigyelik az óvónő, a dajka és más felnőttek munkáját.
- Szimulációs játékokban megjelenítik az általuk ismert foglalkozásokat (pl.: fodrász, rendőr, szerelő...)
- Az emberi test részeként megnevezik a törzset. Eljutnak ahhoz az általánosításhoz, hogy minden embernek van feje, nyaka, törzse, karja és lába: van teste
- Megismerik az érzékszervek funkcióit, védelmét, ápolását. Beszélgetnek a környezetükben megfigyelhető állatok érzékszerveinek szerepéről.
- Tájékozódunk az óvoda környékén (bolt, orvosi rendelő, vasútállomás, posta)
- Ellátogatnak a közeli iskolába
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést
- Közlekedési eszközökön utaznak
- Megfigyelik a napszakokat
- Szimulációs játékokban elevenítik fel az egyes napszakok ismétlődő tevékenységét
- Megfigyelik az évszakokat, az őszi, téli, tavaszi, nyári időjárás változásait. Kirándulások során „kincseket” gyűjtenek, melyeket különböző tevékenységeikben felhasználnak.
- Figyelik a költöző madarakat. A környezetükben élő, nem költöző madarakat etetik, beszélgetnek arról, hogy mely madarak látogatják a madáretetőt. A leggyakrabban láthatóakat felismerik.

- Megfigyelik a lepkéket, bogarakat, méheket. Különböző időszakokban figyelik a fákat, bokrokat, virág és fűféléket, a szántóföldi vetéseket, környezetük növényeit.
- Megfigyelik a kertekben, szántóföldeken folyó munkákat a különböző évszakokban
- Óvják, védik a természetet, és benne minden élőlényt
- Megfigyelik a környezetükben található állatokat, és összehasonlításokat végeznek róluk
- Felismerik környezetük színeit, a színek világosabb, sötétebb árnyalatait
- Felidézik emlékezetükben az ismert, jelen nem lévő különféle tárgyak színeit
- Tevékenyen vesznek részt környezetük formálásában
- Megfigyelések, séták, kirándulások során folyamatosan gyakorolják a természetóvó- és védő magatartást: - nem szemetelnek, nem tépik le a virágokat, nem tördelik az ágakat, nem bántják az állatokat, rovarokat, bogarakat, csak olyan dolgokat gyűjtenek, amit a természet már elengedett
- Felelevenítik korábbi óvodai emlékeiket, beszélgetnek saját fejlődésükről és arról, hogy iskolások lesznek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a hajót, vonatot, a repülőgépet függetlenül attól, hogy környezetükben előfordulnak-e, tudják, hogy a vízen, a szárazföldön, vagy a levegőben közlekednek. Tudják, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (iskola, orvosi rendelő, posta, bolt) rendeltetését.

- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos árnyalatait. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidézik.
- A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket, az emberi test felépítésnek megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat: a reggelt, az estét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Ismerik a „növény” szót. Tudják, hogy a fa, bokor, virág, fű, a zöldségfélék növények. A növény magból kel ki. A gyümölcsöt megmosva fogyasztják. Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel kapcsolatos munkákat (szántás, szüret, aratás).
- Pozitív érzelmi viszonyuk van a természethez, az emberi alkotásokhoz.
- Óvják, védik –életkoruknak megfelelően a természetet.
- Környezetükre igényes, természetet szerető, tisztelő és védő felnőttekké válnak.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint hol élnek. A háziszárnnyasokat összehasonlítják a többi ismert madárral környezetük és külső jegyeik alapján.

A Pornóapáti Tagóvodában:

- A nemzetiség nyelvén tudják nevüket, testrészeiket megnevezni. Az állatokat csoportjaiból / a szerint, hol élnek / a legismertebb közül néhányat nevezzen meg németül. A közvetlen környezetükben megtalálható legelterjedtebb gyümölcs, zöldségféle, virág nevét is ismerje németül.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Az anyanyelvi neveléssel**, mert a gyermek a szerzett ismereteket a nyelv segítségével közvetíti felénk. Gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelv neveléshez, bővül a gyermekek szókincse.
- **Matematikai tapasztalatszerzéssel**, mert a környezet változásainak megfigyelése nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül. A tárgyak, jelenségek, tulajdonságai nem korlátozódnak csak színük, ízük ... milyenségére, hanem alapvető jegyeik közé tartoznak formai, mennyiségi jellemzőik is.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára neveléssel**, mert a gyermek a környezetéből szerzett élményeit, tapasztalatait újra felidézi az ábrázolás eszközeivel. Séták során gyűjtött természetes anyagokat felhasználja ábrázolási tevékenységei közben.
- **Ének, zene, énekes játék, gyermektáncra neveléssel**, mert a környezettel való találkozásokon számtalan zenei élményben van része a gyermeknek. Érzékeli az élő és az élettelen természet hangjainak sokféleségét. Bármely természetélmény érzelmi hatása fokozható az ahhoz tartalmilag és hangulatilag kapcsolódó dalok közös eléneklésével, vagy meghallgatásával.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel**, mert sokoldalúan járul hozzá a szeretet, élménybefogadás, mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének kialakításához. A sokfajta tapasztalatszerzés során pozitív érzelmi viszonyok épülnek ki, és fontos az érzelmi nyitás a környezet felé.

2.2.4.2. Matematikai tapasztalatszerzés

Feladataink:

Az óvónó:

- A gyermek egyéni fejlettségének figyelembe vételével fejlessze képességeit, differenciáljon
- Ismertesse meg a gyermekkel a matematikai eszközöket, anyagokat, tárgyakat, ezekkel való cselekvéseket
- Használjon kézbe adható matematikai eszközöket
- Mindig pontosan, konkrétan fogalmazza meg a feladatot
- Fejlessze a gyermekek egyéni problémalátását, problémamegoldó képességét
- Alakítsa logikai ítélőképességüket
- Formálja a gyermekek gondolkodási műveleteit
- Alapozza meg a számfogalom kialakulását, a sorszámnevek használatát
- Alakítson olyan helyzetet, hogy a gyermekek összehasonlíthassák a mennyiségeket becsléssel, méréssel, párosítással (magasság, hosszúság, nagyság, számosság, űrtartalom, térfogat)
- Érzékeltesse a gyermekekkel a mennyiségbeli különbségeket
- Adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek tapasztalatot szerezhessenek a sík- és térformákról
- Hozzon létre a gyermekekkel tükrös alakzatokat, hogy tapasztalatuk legyen a szimmetriáról
- Ismertesse meg a gyermekekkel a pontokat összekötő vonalak különböző hosszúságának lehetőségét (egyenesek-görbék)
- kínálja olyan tevékenységet a gyermeknek, amely módot ad az összehasonlításra

- Szervezzen minél több érzékelést - észlelést fejlesztő játékot
- Teremtse lehetőséget, hogy minden gyermek gondolkozhasson a sorba rendezés különböző formáin.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Tapasztalatot, élményt szereznek a környező valóságról.
- Részt vesznek matematikai tevékenységekben.
- Előbbre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben.
- Véleményt mondanak, kérdeznak.
- Kapcsolatot teremtenek társaikkal és a felnőttekkel.
- Tárgyak, személyek, jelenségek közötti minőségi-, és mennyiségi különbségeket és azonosságokat tárnak fel az összehasonlítások során.
- Természetes helyzetekben szétválogatják a dolgokat saját, megnevezett, vagy ismert tulajdonságok szerint.
- A tevékenységek során sorba rendeznek, sorrendiséget vesznek észre, sorozatokat hoznak létre.
- Elmondják tapasztalataikat a matematikai helyzetekről, problémákról.
- Mennyiségeket mérnek össze. (hosszúság, magasság, nagyság, űrtartalom, térfogat)
- Tapasztalatot szereznek a geometria körében, megismerkednek a sík-, és térformákkal.
- A tükrös játékok során felfedezik a szimmetriát.
- Megnevezik az irányokat, tájékozódnak a „labirintusban”.
- A számok világával ismerkednek, megnevezik, mi hányadik a sorban.
- Gyakorolják a számolást.
- Észreveszik, ha valamihez teszünk több, ha elveszünk belőle kevesebb lesz.

- Megismerkednek matematikai fogalmakkal, majd használják is azokat.
- Gyakorolják a mérés technikáját.
- Két pontot összekötnek, megállapítják, melyik a legrövidebb távolság.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek képessé válnak arra, hogy megértsék, kövessék az óvónő kérdéseit, gondolatait. Szabadon is elmondják gondolataikat egy matematikai helyzetről, problémáról.
- Képesek bizonyos tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre.
- Az összehasonlításokat szóban is kifejezik, mások megállapításának igazságát megítélik.
- Értik és helyesen használják az év során megismert matematikai kifejezéseket.
- Önállóan össze tudnak mérni mennyiségeket, s erről megállapítást tesznek.
- Képesek létrehozni több - kevesebb - ugyanannyi mennyiségeket.
- Legalább 10-ig meg tudnak számolni bizonyos dolgokat.
- Azonosítani tudják a sík- és térbeli formákat.
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes tulajdonságokat meg is neveznek.
- Zsebtükör mögött meg tudják építeni a 2-4 elemből álló alakzat tükörképét.
- Értik, és követni tudják az irányokat.
- Általában megkülönböztetik a jobb - bal irányt, s tájékozódnak e szerint is a térben.
- Használják és követni tudják a névutókkal meghatározott irányokat.

Kapcsolat más nevelési területekkel:

- **A természeti és társadalmi környezet megismerésére neveléssel**, mert segíti a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozását, ezzel segíti értelmi és érzelmi fejlődését.
- **Anyanyelvi** neveléssel, mert képesek gondolataikat, tapasztalataikat elmondani, megfogalmazni, időrendi sorrendbe állítani - így fejlődik beszédképességük.
- **Mozgással**, mert a térbeli viszonyok pontos érzékelésének eredményeként mozgásuk összerendeződik.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára neveléssel**, mert fejlődik finommotorikus koordinációjuk a kiegészítések, összekötések által. Az ábrázoló tevékenységénél a térbeli- és síkbeli viszonyok ismerete lehetőséget nyújt a „tájékozódásban”.

2.2.5. Munka jellegű tevékenységek

Feladataink:

Az óvónő:

- Tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére, működjön együtt a gyermekekkel
- Ismertesse meg az adott munka eszközeit, azok észszerű használatát
- Alakítsa a munkakészségeket és szokásokat
- Az egyes munkafajtákat cselekvő tapasztalással fokozatosan vezesse be, mennyiségét is csak fokról-fokra növelje
- Tartsa szem előtt, hogy a gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapja
- Alakítsa a gyermekekben az önértékelés képességét, igény szintjük növekedését
- Az önálló munkavégzéssel adjon módot arra, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják, lássák munkájuk célját, hasznát

- Igyekezzék elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyermek is bekapcsolódjon a munkába
- Próbálja meg elérni, hogy a szülők a gyermeküket erejének megfelelően otthon is vonják be a munkába
- Juttassa el a gyermeket odáig, hogy a kezdeti öncélú egyéni indítékok közösségi indítékot kapjanak
- A gyermeket fejlettségétől függően értékelje
- Teremtse meg a lehetőséget, hogy a gyermekek bekapcsolódhassanak a változatos kerti munkákba (veteményezés, öntözés, termény-betakarítás, levélsöpítés, udvarszépítés)
- Biztosítsa a legalkalmasabb eszközöket, szoktassa rá a gyermekeket, hogy tartsák azokat rendben
- Teremtse meg a nyugodt, kiegyensúlyozott, munkához szükséges légkört

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Megtanulják a munkaeszközök célszerű használatát
- A termet szükség esetén átrendezik
- A naposok felveszik a kötényt, vagy jelvényt, ami megbízatásuk szimbóluma
- A gyermekek szívesen teljesítik az óvónő megbízatásait: kért eszközt behozzák, üzenetet átadják.
- Örömmel készítenek ajándékot kisebb társuknak
- A természetben végzett munkák közben megismerkednek a környezetükkel
- Növényeket ültetnek (bab, borsó, zsázsa)
- Gyümölcsöt szüretelnek (szőlő, alma, dió)
- Kitartóan gondozzák a cserepes virágokat

- Segítenek összegereblyézni a faleveleket
- Télen részt vesznek a hó eltakarításában

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel és szívesen részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, ötleteket adnak az óvónőnek. Tisztán tartják környezetüket, vigyáznak a terem rendjére. Felszólítás nélkül felveszik a leejtett papírdarabot, helyére teszik az eszközöket. Megjavítják a játékszerek kisebb hibáit. Ünnepekre ajándékot készítenek. Folyamatosan gondozzák a virágokat. Az udvar rendezésében segítenek.
- Önállóan elvégzik az önkiszolgáló tevékenységeket és segítenek társaiknak is.
- Naposi munkát végeznek a közösség érdekében. A naposok önállóan megterítnek, leszedik az asztalt és összesepernek.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Játékelrakás után, ha szükséges, eligazítják, esztétikusan elhelyezik a tárgyakat. Bonyolultabb feladatot is szívesen teljesítenek.
- Elismerik és tiszteletben tartják saját és mások munkáját.

A munka kapcsolata más nevelési területekkel:

- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel,** azért, mert vannak olyan munkafajták, amelyek egyértelműen a közösség érdekében végzendők; és a munkajellegű tevékenység a gyermek egyre magasabb fokú együttműködését igényli, eközben természetes módon alakul szociális magatartása, társas kapcsolata.
- **Az anyanyelvi neveléssel,** azért, mert munkavégzés során a tevékenységeket szóbeli közlés kíséri. A tárgyak, a térbeli viszonyok, cselekvések megnevezése szükségszerűvé válik, és ezzel gyarapodik a gyermekek szókincse.

- **A külső világ tevékeny megismerésével**, azért, mert a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt. Tavasztól ősziig lehet tevékenykedni a szabadban és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek.

2.2.6. Tevékenységekben Megvalósuló Tanulás

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, élményeire, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

2.2.7. Anyanyelvi nevelés és kommunikáció

A Pornóapáti Tagóvodában a német nyelvet a gyermekek második nyelvként sajátítják el. A nyelvelsajátítást a nyelvi környezet megteremtésével kívánjuk elérni, különös gondot fordítva a gyermek nyelvi ismereteire, életkori sajátosságaira és fejlődési ütemére.

Feladataink:

Az óvónő:

- Mondanivalóját közölje világos, érthető formában, nyelvtani rendszerünk szabályi szerint
- Különböző beszédhelyzetekben fejlessze a helyes kiejtést, ösztönözzön beszédre
- Kiemelt szerepet tulajdonítson a metakommunikáció üzenetének
- Használja ki azokat az alkalmakat, amikor felhívhatja a gyermekek figyelmét a megnyilvánulások jelentést hordozó szerepére (arc kifejezés, testtartás, mozdulat)
- Változatos élményekkel (mese, vers, bábjáték, dramatikus játék...) Bővítse a gyermekek szókincsét
- Érzékeltesse a gyermekekkel, hogy a társai vagy a felnőttek jobban megértik, ha élményeit, elképzeléseit bővebben, pontosabban fejezi ki
- Szoktassa a gyermekeket, hogy mindig ránézzenek arra, akivel beszélnek
- Személyes példájával teremtsen kommunikációs helyzeteket (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés)
- Kapcsolattartásnál használtassa az udvariasság nyelvi formáit (kérem, köszönöm, légy szíves)
- Figyelje meg, hogy a gyermek beszédében melyik összetevőjében tapasztalható hiányosság és azon a területen fokozottan fejlessze

- Ismerje fel a beszédhibákat, melynek ismeretében döntse el, hogy szükséges-e szakember segítségét igényelnie
- Folyamatos kapcsolatot tartson a logopédussal
- Minél több alkalmat adjon arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a bábozásban, a dramatizálásban kifejezésre juttassák
- Tervezzen beszédszerveket ügyesítő, hallás-differenciálást segítő gyakorlatokat.

A Pornóapáti Tagóvodában:

- Segítse a magyarságtudat, a nemzetiségi kultúra alapjainak lerakását is.
- Az érzelmi biztonság megőrzése mellett törekedjen a kétnyelvű kommunikációra.

Tevékenységek:

A gyermekek:

- Kommunikációs játékokat játszanak
- Kapcsolatokat teremtenek metakommunikációval (mimika, gesztus) és verbális érintkezéssel
- Eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvenc meséiket, vagy az általuk kitalált történeteket
- Népi gyermekjátékokat, mondókákat ismételtetnek
- Dramatikus játékokat játszanak
- Bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket készítenek
- Bábozással és dramatizálással kifejezik, átélik, eljátsszák saját érzéseiket, érzelmeiket
- A mesék hőseinek tetteit, a cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, hangját, mozdulatait saját elgondolásaik alapján játsszák el
- Hangutánzó játékokat játszanak.

- A német nyelv elsajátításakor ritmikus mozgást, cselekvést utánzó mozdulatokat, állathangok utánzását végzik.

A fejlődés jellemzői:

3-4 éves korban

- A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.
- Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.
- A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejezik ki, láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéssel, esetleg még gyakori szövegszerkesztési hibákkal.
- Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg.
- A mondatok, mondatszakaszok (szólamok) hangsúlyozása esetleges, gyakran nem felel meg az értelem, érzelem, vagy a ritmus által megkívánt hangsúlynak. A szólam, a mondat első szótagjának, szavának nyomatékosítása gyakran hiányzik vagy elmosódik. A kérdő mondatok hanglejtése általában véghangsúlyos.
- A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják.
- A magánhangzók és a mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4-5 éves korban

- A gyermekek bátran, szívesen beszélnek. Elmondják korábbi élményeiket; azt, hogy mit csináltak előzőleg, s mit akarnak most csinálni. A felnőtthez fűződő beszédkapcsolatukat a „miért?” kérdések sora jellemzi.
- Értik és használják az ismert szavakat akkor is, ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül. A megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetben is jelentésüknek megfelelően értik és használják.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni: közölnek, leírnak, mesélnek. Szövegszerkesztésük gyakran összefolyó, sok ismétléssel, főlegesen kötőszóval.
- Társaik beszédére odafigyelnek, és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönést, udvariassági kifejezéseket.
- Helyesen használják a jelen és a múlt idejű igeidőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt.
- A beszédhelyzethez illeszkedően, és az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást. A 3-4 éveseknél leírt hangsúly- és hanglejtésbeli hiányosságok, hibák a 4-5 éveseknél is gyakoriak.
- Még előfordulhat néhány helytelenül képzett vagy helyettesített hang (pl. r-j).

5-6-7 éves korban

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.

- Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónót, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását. Saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

A Pornóapáti Tagóvodában:

A gyermekek aktívan használják az egyre bővülő szókincset magyar és német nyelven.

Ismerjenek rövid kiszámolókat, rigmusokat, játékokat, táncokat tájnyelven, melyeket nagyszülők, idős emberek megőriztek.

A gyermekek beszédkedve, beszédfejllettsége, szókincse a nemzetiségi nyelven is természetes legyen.

Az anyanyelvi nevelés és kommunikáció kapcsolata más nevelési területekkel:

- Egész programunkat és nevelőmunkánkat áthatja, végig kíséri az óvoda mindennapi életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek iskolai képességeinek megalapozásához.
- **A gondozási teendők** jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelésére. A gondozás közben folytatott beszélgetések elősegítik a gyermek és az óvónő érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését, fokozzák a gyermek jó óvodai közérzetét, nyitottságát a kapcsolatteremtésre.

- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés** során a gyermekek elsajátítják és használják a párbeszéd különböző, az együttműködést elősegítő fordulatait, kifejezéseit, az odafordulás udvarias formáit.
- **A játékban** kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a gyermekek beszédét. Lehetőséget teremtenek a párbeszéd kialakulására, vagy a csoportos beszélgetésbe való bekapcsolódásra. Amikor szerepet vállal a gyermek, akkor utánzással, modellkövetéssel szóban, hanglejtésben, mimikában, gesztussal igyekezik azonosulni szerepével.
- **A munka jellegű tevékenységek** egyik legfontosabb eleme az összehangolt, közös cselekvés. Ez szükségessé teszi a gyermekek folyamatos, szóbeli kapcsolatát a társakkal és az óvónőkkel. A szabályok, az eszközhasználat és az eljárás módjának közlése, az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit.
- **A verselés, mesélésre nevelés** az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe. Az irodalmi szövegek a szókészlet gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stiláris eszközök (hangutánzás, hangfestés...) használatával gazdagítják a gyermek nyelvi kifejezőkészségét.
- **A rajzolás, festés, mintázás, kézi munkára nevelés** során a téri észlelés, a térbeli formai képzetek gazdagítása, a mintázó-rajzó eszközök használatában szerzett tapasztalatok, az arányok, irányok nyelvi kifejezésének gyakorlása előkészíti az írás-olvasás tanulásához szükséges képességek fejlődését.
- **Az ének, zene, énekes játék, gyermektáncra neveléshez** szükséges fogalompárok a gyermekek szókincsét bővítik. A mondókák elősegítik a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, tiszta képzését, és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- **A természeti és társadalmi környezet megismerése** gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez.

- **A matematikai tevékenységek** révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik. A szóban közölt matematikai feladat pontos megértése, a megoldáshoz vezető utak végiggondolása, a hasonlóságokról és különbségekről gyűjtött tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván.
- **A mozgás** során a gyermekek gyakorlatot szereznek abban, hogy szóbeli leírás alapján hajtsanak végre bizonyos mozdulatokat, mozgássorokat, vagyis szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek, hangolják össze mozgásukat. Mindez a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

3. Hátránykompenzáló, esélyegyenlőségi program

"Nem kárhoztatnánk-e az olyan kertészt, ki egyaránt öntözne minden növényt, mellőzve sajátos természetüket?"

Célunk:

Óvodánk minden gyermekére kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a kiemelt figyelmet, speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása az esélyteremtés érdekében.

Napi tapasztalatok sokasága szerint sajnos emelkedik azoknak a gyermekeknek a száma, akik testi, szellemi, szociális téren hátránnyal küzdenek.

A differenciált fejlesztések szervezése a hagyományos óvodai élet szervezésétől nem térnek el, hanem kiegészülnek speciális tevékenységekkel, fejlesztésekkel.

Feladataink:

- Minden gyermeknél a pozitív tulajdonságokra alapozott érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó légkör teremtése
- Másságot elfogadó környezet megteremtése
- A szükséges módszerek, terápiás eljárások, technikák megismerése, alkalmazása
- A sérült gyermekeket nevelő családokkal, gyermekotthonnal szoros
- Kapcsolattartás, tanácsadás
- Folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel
- Kiemelt szerepet kap a mozgásfejlesztés
- A gyermekek előéletének megismerése a megfelelő fejlesztés érdekében
- Az óvodai közösség fejlesztő hatásainak kihasználása
- A fejlesztés lehetőségeinek meghatározása
- Élethelyzetekben az együttműködés, egyeztetés, konfliktusok megoldásának
- Megtanítása

- Mozgásfejlesztő terápiák alkalmazása, (delacato, ayres)
- Gyógypedagógus-logopédus, fejlesztő pedagógus, óvónők együttműködése
- Pszichológus, gyermek ideggyógyász bevonása a fejlesztési folyamatba

A sérült gyermekek egy része szociális hátrányokkal is küzd - viselkedésük szélsőségesen eltér az átlagtól (hiperaktív, agresszív, szorongó, beszédzavaros)

Elsődleges feladatunk a megfigyelt és tapasztalt rendellenességek előidéző okainak feltárása, a korai fejlődésmenet, anamnesztikus adatok megismerése és a fejlődésüket befolyásoló szociális környezet sajátosságainak feltárása.

Ezeknek a gyermekeknek a fejlesztése sajátos nevelési módszereket kíván az óvónőtől. Differenciált nevelőmunkánkban elsősorban a pozitív gyermeki megnyilvánulásokra koncentrálnunk.

A gyermeket elfogadó légkört teremtünk, sajátos igényeihez mérten tág cselekvési szabadságot biztosítunk.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megszokják a másságot, megtanuljanak együttműködni. Ha a differenciált szemléletű bánásmódot kellő szakmaiság kíséri, sok pozitívumot eredményezhet.

Nevezetesen:

- Az együtt nevelődő gyermekeknek nő a toleranciája a másság iránt, kifejeződik szociális alkalmazkodóképességük;
- A sajátos nevelési igényű gyermekek megtanulhatják a társadalom valódi "játékszabályait", az egészségesek pedig a segítség helyes és természetes módjait;
- Az együttlétek olyan attitűdök, értékek kialakulásához vezethetnek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a társadalom egymástól kölcsönösen függő tagjaiként jól tudjanak együttműködni.

3.1. A hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének segítése

Fokozottabb figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetben lévő és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket. Sajátos fejlesztésüket a nevelési folyamat egészébe illesztjük be, és az adott helyzetnek megfelelő eszközökkel a gyermek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartva differenciáltan kezeljük.

Az óvoda gyermekvédelmi felelőse nyilvántartást vezet a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, és folyamatos kapcsolatot tart a Védőnővel, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.

Közvetlen jelzést adunk:

- Életviteli problémákból adódó elhanyagoltságkor (alkohol, munkanélküliség, alacsony igény szint)
- Váratlan, hirtelen magatartásváltozáskor
- Külsérelmi nyomok, bántalmazás észlelésekor
- Anyagi okok miatti veszélyeztetettségkor.

A probléma súlyától függően szükség esetén segítséget kérünk a nevelést segítő speciális intézményektől:

- Nevelési Tanácsadó
- Korai Fejlesztő Központ
- Gyermek neurológiai Szakrendelés
- Gyermek és Ifjúság pszichiátriai Gondozó

Minden nevelési évben felmérjük az óvodáztatási támogatásra és az étkeztetés támogatására szoruló családokat, a felmérés alapján lebonyolítjuk az ehhez szükséges adminisztratív feladatokat a Polgármesteri Hivatallal. Szükséges esetben javaslatot teszünk rendkívüli segélyre.

Azt szeretnénk, hogy a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek eredményes munkánk révén az óvodai közösség teljes értékű tagjaivá, harmonikus, kiegyensúlyozott emberré váljanak.

3.2. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Az Óvoda, mint a családot segítő intézmény a gyermeket segíti, óvja, védi.

Munkánkat a Gyermekek védelméről szóló törvényben meghatározottak szerint végezzük, mely tartalmazza a gyermek érdekeit védő és előmozdító szociális, jogi, egészségügyi, pedagógiai intézkedések összességét.

A család a társadalom legkisebb alapegysége, mely védelmet, biztonságot nyújt, biztosítja a benne élő gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését, személyes jogainak gyakorlását.

A gyermek szülője köteles gyermekével együttműködni, és emberi méltóságát tiszteletben tartani.

A szülő joga, hogy megismerje az óvoda nevelési programját, házirendjét. Tájékoztatást kapjon gyermeke fejlődéséről, segítséget, tanácsot gyermeke neveléséhez, hogy ezáltal is biztosítsa gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését.

Az óvodai nevelőtestület feladata a gyermekvédelem területén:

- Harmonikus óvodai légkör, ahol a gyermek biztonságban érezheti magát,
- Tiszteljük, mint embert, értsük és toleráljuk a gyermek problémáját,
- A gyermeki jogok pontos ismerete (tv. Ismerete)
- A szülői jogok és kötelességek ismertetése (szülői értekezlet)
- Helyes nevelési koncepció kiépítése,
- A szülői közösség, mint óvodai tanácsadó testület működése,
- A szülők megnyerése a gyermek érdekében (nevelőpartneri kapcsolat, család-látogatás, egyéni beszélgetések stb.)
- Nyitott óvodai élet,

- Az óvónők és a védőnő kapcsolattartása a gyermekvédelmi felelőssel
- Elősegítjük a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását
- Biztosítjuk a gyermeket megillető jogok érvényesülését intézményen belül, szükség esetén óvó- védő intézkedésre teszünk javaslatot
- Segítjük a gyermekek beilleszkedését az adott óvodai csoportba
- Minél jobban megismerjük a gyermekeket és családjukat
- A problémákat a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat felkutatjuk, pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, az okok felismerésére, szükség esetén szakember segítségével
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készítünk, törekszünk annak végrehajtását megvalósítani
- Elősegítjük a felzárkóztatást /fejlesztő foglalkozások/, illetve a tehetséggondozást
- Figyelemmel kísérjük a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén a hiányzást jelezzük
- Aktívan közreműködünk az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében, javaslatainkkal segítjük a különböző támogatásokhoz való hozzájutást
- Figyelemmel kísérjük az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolítását, szükség esetén soron kívüli lebonyolítását
- Lehetőséget biztosítunk az integrált nevelésre a probléma súlyosságának függvényében.

Az óvónők és a gyermekvédelmi felelős feladata

- Gyermekvédelmi feladatunk a megelőzés - családok segítése
- A prevenciót minden gyermekre ki kell terjeszteni
- Minden óvónő munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel történő segítése

- Az óvodapedagógus kötelessége, hogy nevelő tevékenysége során figyelembe vegye a gyermek egyéni képességeit, fejlődésének ütemét, szociális helyzetét
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készít és törekszik annak végrehajtására /a gyermek egyéni adattárolójában/
- Rendszeres családlátogatásokkal, fogadóóra való behívással, szülői értekezletek, nyílt napok tartásával segítjük a hatékonyabb gyermekvédelmet, a kapcsolattartást
- Közös kirándulások, munkadélutánok szervezésével /évente 1-2 alkalom/ a bizalmasabb, személyes kapcsolat erősítése
- Fejlesztő foglalkozások, logopédiai ellátás, egyénre szóló tervezés, fejlődés nyomon követése
- Pénzbeni és természetbeni ellátások és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások.
- Hátrányos helyzet, veszélyeztetettség megelőzése, enyhítése:
- Feltárjuk a gyermek fejlődését akadályozó tényezőket, és fejlesztő óvónő közreműködésével kidolgozzuk azokat a pedagógiai feladatokat, amelyekkel csökkenteni lehet a lemaradást.
- A gyermek családban történő nevelkedését segítjük, a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan nyújtunk tapintatos támogatást.
- Felmérést, feljegyzéseket készítünk és vezetünk az érintett gyermekekről.

Közvetlen jelzést adunk a szükséges intézkedések megtételéhez:

- Életviteli problémákból adódó elhanyagoláskor (bűnöző, italozó életmód, erkölcstelen családi környezet).
- Munkanélküliség, alacsony igény szint, rossz lakásviszonyok tapasztalásakor.
- Váratlan, hirtelen magatartásváltozáskor (megromlott családi kapcsolat).
- Egészségügyi okok, külsérelmi nyomok, bántalmazás észlelésekor.

- Anyagi okok miatt hátrányos helyzet, veszélyeztetettség esetén.

A gyermekvédelmi felelős konkrét feladatai

- Óvodánkban a gyermekvédelmi tevékenységet a gyermekvédelmi felelős hangolja össze. Nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi programot az adott évre. Ezt a feladatot havonkénti lebontásban készíti el konkrét tevékenységeket megjelölve.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, továbbá arról, hogy esetleges problémáikkal milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, s egyeztet a nyilvántartásba vett gyermekeket. Munkájáról nevelőtestületi értekezleten beszámol.
- Folyamatos kapcsolatot tart fenn a nevelési tanácsadóval, a gyámhatósággal, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel /családsegítő szolgálat/.
- A gyermekek veszélyeztettségével kapcsolatban jelzést ad a Gyermekjóléti Szolgálat felé. Rendszeresen esetmegbeszéléseken vesz részt a veszélyeztettként nyilvántartott gyermek családgondozójával, részt vesz a közös feladatok meghatározásában. Támogatja a gyermekeket az őt veszélyeztető körülmények elhárításában, személyisége helyes irányú fejlődésében együttműködik a nevelési terv céljainak megvalósításában.
- A gyermekek anyagi veszélyeztettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi a Polgármesteri Hivatal Szociális ügyintézőjénél.. Igény, illetve szükség szerint javaslatot tesz természetbeni ellátás formájában történő segítségnyújtásra /étkezési támogatás, kiegészítő családi pótlék, lakásfenntartási támogatás stb./
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat rendeleteit, és erről kollégáit is tájékoztatja.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, és feljegyzi az ezekkel kapcsolatos intézkedéseket. Folyamatosan ellenőrzi fennállnak-e a nyilvántartásba vétel okai vagy a megszüntethetőség.

- Elősegíti a többi óvónő felderítő tevékenységét. Szükség esetén családlátogatást végez a csoport óvónőjével, az egyes gyermek érdekében teendő intézkedésekre tanácsot ad. Segít – szükség szerint – a környezettanulmány elkészítésében. Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

- Az óvodavezető fő feladatai közé tartozik a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése. Ebben a munkában valamennyi óvodapedagógus köteles közreműködni.
- Felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésére és a gyermekbalesetek megelőzésére is. Ebben a munkába az óvodapedagógusok fontos és rendszeres tevékenységén túl a szülőket is be kell vonni.
- A rendszeres egészségügyi és fogászati szűrések szervezésével felel a gyermeki jogok érvényesítéséért.
- Az egészséges táplálkozás biztosítása érdekében az óvoda orvosával konzultál az intézményi étkeztetés minőségének biztosítása érdekében.
- A fenntartóval szükséges egyeztetni annak érdekében, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű 3 éves gyermekek és az 5. életévet betöltött gyermekek mindegyike bekerüljön óvodába, ez fontos az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából.
- Szükség esetén javaslatot tesz egy adott család szociális segélyezetttek körébe való bevonására
- Kezdeményezi a hátrányos, ill. a halmozottan hátrányos helyzet miatt a nyilvántartásba vételt
- Az óvodavezető figyelemmel kíséri, hogy az érintett gyermekeknél az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős feltárja a fejlődésüket hátráltató tényezőket és a pedagógiai segítő feladatokat elvégezzék az óvodában.

- A gyermekekkel kapcsolatos adatvédelem biztosítása érdekében szóban és írásban /munkaköri leírás/ is felhívja a dolgozók figyelmét a hivatali titoktartásra.

Intézményi háttér biztosítása

- Szakemberek segítségének igénybevétele (pszichológus, fejlesztő pedagógus, logopédus, neurológus stb.)
- A pedagógiai szakszolgálattal szükség szerinti,
- A szociális hálózattal, folyamatos kapcsolattartás és együttműködés
- Jogi segítségnyújtás - hatósági intézkedések segítése

Ismerje a gyermekvédelem lehetőségeit, hogy a családokat, a gyermeket. segíteni, védeni tudja. (törvények: Csjt., Gyv.tv., Okt.tv.)

A gyermekvédelem tanévre szóló kimunkálása az éves munkatervben történik.

Kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás, fogadóóra, szülői értekezlet
- Egyéni beszélgetés, együttműködés, segítségnyújtás

Gyermekvédelmi feladatok ellátásában közreműködő intézmények, szervezetek:

1. Gyermekjóléti szolgálat (védőnők)
2. Polgármesteri Hivatalok Szociális előadói
3. Gyermekorvosok- védőnők
4. Nevelési tanácsadó
5. Szakellátások

Kapcsolattartás formái:

- Személyes beszélgetés, értekezlet, vizsgálat
- Közös családlátogatás
- Hatósági intézkedés kezdeményezése

3.3. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység

*„Elfogadok minden gyereket kivétel nélkül,
akit a gondviselés rám bízott.”*

/Brunsztvik Teréz/

Cél:

A 3-7 éves sajátos nevelési igényű gyermekek csoportjából, az enyhe értelmi, beszéd fogyatékos gyermekek különleges ellátása, normál óvodai csoportjainkba való integrálása, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a nem sajátos nevelési igényű gyermekekkel történő együttnevelésre alkalmasak.

Differenciált bánásmóddal, speciális fejlesztéssel segíteni szociális, érzelmi, értelmi téren az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Arra törekszünk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez és a fejlesztő terápiák programjai az óvoda programjainak tartalmi elemeivé váljanak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésénél az Oktatási Miniszter 2/2005.(III.1.) OM rendeletét illesztjük a programunkba.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a. A gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b. A képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team-munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a közoktatási törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- A gyermek iránti elvárást fogyatékoságnak jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógia kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- Az értelmi és beszéd fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- A különféle funkciók egyensúlyosának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Sérülés specifikus feladataink, fejlesztő tevékenységek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek:

- Óvodai nevelése az időben elkezdett korai fejlesztésre épül. A fejlesztésben meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.
- A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

- A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, mely kellő időt, alkalmat biztosít az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére, a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a grammatikai rendszer kiépítésére, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.
- Ezek kialakításánál a rendszerességre nevelésnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek van kiemelt szerepe.
- A szociabilitás- az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenykedés- fejlesztése a csoportos foglalkoztatásokon valósul meg. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban megél.
- Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről kell gondoskodni, hogy a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel a tanulmányait elkezdheti.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek:

- Szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a grammatikai fejletlenségben, az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg.
- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben, logopédus irányításával valósulhat meg.

- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését, speciális terápiák alkalmazásával.
- Logopédus által vezetett : diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai, és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Az óvodában megvalósuló – integrált – nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. A befogadással, az együttneveléssel az intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, mint részvétet és védettséget.

Pedagógiai programunk, illetve a speciális tartalmak közvetítésénél figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit.

Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazoló szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet, és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

A gyermeke integrált nevelésében, fejlesztésében magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) rendelkező óvodapedagógus vesz részt.

Az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:

- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazolódó módszereket megválasztja
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- Együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező – gyógypedagógiai tanár/terapeuta – az együttműködés során:
 - segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását
- Javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására
- Segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

3.4. Kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése

„Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni”.

(Maria Montessori)

Tehetség:

A személyiség alapvető vonása, amely lehetővé teszi a jó képesség magasabb szintűvé alakítását.

Cél:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. /megelőzzük a tehetségigéretnek elkallódását, felismerjük az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességeket/. A kiválóan kreatív tehetségigéretes gyermekek további gondozása.

Feladataink:

- Felismerni a kreatív gyermekeket
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági
- Önmagára taláztatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével
- Elkallódás elhárítása
- Harmonikus fejlesztés
- Segíteni őket a különböző helyzetekben
- Az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket

Speciális célok a tehetséggondozásban:

- **A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.** (emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás) A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy korán „kis tudóst” neveljünk belőle, hanem, hogy a sokféle dolgot megismerve később érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak, a játék mindenek felett, intim körülmények tárgyi feltételek biztosítása fontos, logikai szellemi játékok, sakk.
- **A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.** Problémák adódhatnak a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyermek esetleges gyenge oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell, és szakember segítségével fejleszteni kell.
- A zenei, képzőművészeti vagy mozgásos foglalkozások szerencsésen egészíthetik ki az intellektuális irányultságot, segíthetik a gyermek érzelmi-szociális fejlődését akkor is, ha a gyermek ezeken a területeken nem rendelkezik jó adottságokkal.
- **Minden terület fejlesztése.** A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk - a különleges esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett -, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.
- **Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.** A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyermekek általában jó szociális érzéssel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték
- **A tehetséggondozás megvalósítása.** Óvodánkban a kiválóan kreatív, tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva történik.

- Óvodapedagógiai munkánk során a kiválóan kreatív gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, erősítsük erős oldalukat, erősítsük gyenge területeiket, (melyek a fejlődését megnehezítik) olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségüknek fejlődését segíti.
- Csoportjainkban, a mindennapi tanulós cselekvéses helyzetekbe építi be az óvónő a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket. A gyermekek szabadon dönthetnek részt kívánnak-e venni a felkínált tevékenységekben. Ezek a tanulós helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észrevegye, támogassa, és komplex ismeretekhez juttassa a gyermekeket, hagyja kalandozni a tudomány világában.
- **A gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése:** Segítségünkre van egy tulajdonságlista, amely az óvodáskorú „tehetséggyanús”, kiválóan kreatív gyermekekre gyakran jellemző viselkedésjegyeket tartalmazza, és egyben segít a tehetség felismerésében. Három felosztás szerint csoportosítunk:
 - Kreativitás jellemzői
 - Szociális képességek jellemzői
 - Intellektuális képességek jellemzői

Ezek azok a területek, amelyek sarkalatosak a tehetséges gyermekek gondozásában. Hangsúlyozzuk, hogy megfigyeléseink nem csupán a kreativitásra, az értelmi szférára és a szociális képességek jellemzőire terjednek ki, hanem nagyon fontosnak tartjuk a gyermeket hajtó motivációt is. Minden esetben célszerű, hogy a mindennapokban nagyfokú pedagógiai érzékenységgel, belső óvónői megérzéssel, megfigyeléssel –egy pillanatra felkapom a fejem-, „mindent észrevegyünk” a gyermekek megnyilvánulásaiban, viselkedésében.

Fontos megemlíteni a gyermeki viselkedést, ami ugyancsak utalhat a tehetségre. Ahogy kiválasztja az őt érdeklő dolgot, a mohóság, amivel ráveti magát, és a spontán, tartós, intenzív érdeklődés, amivel foglalkozik vele, mind jelzés értékű számunkra. A kiválasztás folyamatában a gyermek viselkedésében legjobban feltűnhet, hogy:

- A számára érdekes feladatokban nem igényel biztatást, dicséretet, az életkora szerint elvárhatónál lényegesen hosszabb ideig képes figyelni.
- A feladatot, amit elkezd be, akarja fejezni.
- Mindig van valami, ami nagyon érdekli őt, ami nem érdekli, azzal nem foglalkozik.
- Sokszor foglalkozik „felnőtt” problémákkal
- Kicsi az alvásigénye.

Korán felfigyelhetünk bizonyos művészi és pszichomotoros képességekre is. A zenei tehetség (a speciális matematika mellett) az egyetlen igen korán megmutakozó tehetségfajta. A zenei képességek öröklődnek. Korán megállapíthatók a gyermek adottságai, hallása, ritmusérzéke. Kiváló rajzkészség: ha a gyermek ügyesen rajzol, nem feltétlenül jelzi, hogy művész lesz belőle, fontos, hogy mit ábrázol, hogyan bánik a színekkel, anyagokkal, formákkal, mennyire érzékeny, élményeket kifejezők a rajzok. A pszichomotoros képességek mindenütt szerepet játszanak, könnyen felismerhetőek: testi ügyesség, kézügyesség-egyes sportokban az alkalmasság. Kiemelkedő szociális, esetleg vezetői képesség is megmutakozik óvodáskorban, magas szintű empátiás készség, szervezői hajlam, döntéshozó képesség.

Megbízható eredményt akkor kapunk, ha a gyermekekkel foglalkozó összes felnőtt véleményét egybevetjük. Kollégáinknak, ha kéri, szívesen nyújtunk segítséget a gyermekek azonosításában, a tehetségcsírák felismerésében. Konzultációt kezdeményezhetnek velünk, hospitálásra hívhatnak, hogy közösen tervezhessük meg a gyermek fejlesztésének további útját.

Csoportosítjuk a gyermekeket, a tehetségüket feltételező területek szerint:

A területek a következők lehetnek:

- Kiváló rajzkészség,
- Zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem
- Természetismereti témakör
- Matematikai képesség
- Anyanyelv-kommunikációs képesség
- Testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság,
- Kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség

A kiválóan kreatív, átlag feletti intellektuális és szociális képességekkel és az ehhez kapcsolódó nagyfokú motivációval rendelkező tehetségígéreteknek olyan tanulási helyzeteket teremtünk, ami a tág érdeklődési területüket kielégíti, illetve tovább bővíti. Közben kérdéskultúrájukat, logikus gondolkozásukat, problémamegoldó képességüket, memóriájukat és kifejezőkészségüket is fejlesztjük. Különösen hasznosnak véljük, hogy a gyermekek egymásról, különböző képességeikről sokféle információt gyűjtenek be, a képességek által minél több tehetségterülettel találkoznak.

4. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

4.1. Az óvoda és a család

A kapcsolattartás alapelvei:

- A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.
- Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztal.
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte „odafordulást”, az empátiát és segítő szándékát addig a pontig, amíg a szülő ezt képes elfogadni.
- A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás-, szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.
- A szülő találjon az óvónőben támaszt és segítő társat a gyermek fejlesztéséhez.
- Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik minden családhoz.
- A szülő tájékoztatódjék óvodánk programjáról, mielőtt dönt, hogy vállalhassa normarendszerét.

- Az óvoda helyi programjának kialakításában, bevalásának figyelemmel kísérésében képviselői által vegyen részt.
- Az óvoda szülői képviseletét a szülői munkaközösség látja el, amelynek működési feltételeit, feladatait az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki.

Az együttműködés formái:

Szülő – óvoda között:

- Szülői értekezlet (az óvodát, gyermekeket, szülőket érintő témák, feladatok megbeszélése, beszélgető jellegű, oldott hangulatú együttműködés lehetősége)
- Családlátogatás (a gyermekek közvetlen nevelési színterével ismerkedés, gyermekek helyének, szerepének felmérése, tájékozódás a család nevelési elveiről, szokásairól)
- Levelezés, e-mail, telefon (A gyermekotthonból, Salköveskútról, Horvátlövő érkező gyermekek szüleivel/nevelőivel üzenő füzetten keresztül tartjuk a kapcsolatot, gyermekek váratlan megbetegedése esetén telefonálunk)
- Rétegcsoport megbeszélés (nagy csoportosok szüleivel iskola előtti fontos tudnivalók közlése)
- Közös ünnepeink (farsang, iskolába menők búcsúztatása,)
- Munkadélutánok (karácsonyi díszek készítése, közös ünnepi előkészületek)
- Közös szórakozások (SZM bálók)
- Javító, szépítő, alkotó munkák (társadalmi munkák)
- A szülő gyermekével óvodába lépés előtt ismerkedő látogatást tehet az intézményben.
- A szülői értekezletek témáinak kiválasztásába bevonják a szülőket

- A szülők részt vehetnek óvodai kirándulásokon, színházlátogatásokon, közös programokon.
- A Szülői Közösség érdekegyeztető, érdekvénytésítő fórumai

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- A szülők és az óvónők közötti kölcsönös és folyamatos napi információáramlás mélyítése
- Közösségi munka az óvoda szépítéséért
- Szakemberek által tartott előadás szervezése (A szülők igényeinek, elvárásainak kielégítésére, valamint szemléletük formálása érdekében)
- A szülőket félévente, bizalmas légkörben, korrekt módon tájékoztatjuk a gyermekük fejlettségi szintjéről, fejlődési üteméről, esetleges problémákról, lehetséges megoldásokról
- Kölcsönösen keressük a lehetőségeket egymás szokásainak, értékrendjének megismerésére, nevelési elveink közelítésére
- az óvoda segítő partner a szülői érdekegyeztető, érdekvénytésítő fórumok szervezésénél

Gyermek – óvoda között

- Gyermekszínház, szervezése
- Óvodai bábelőadások
- Látogatás az iskolába
- Őszi szüretelésen való részvétel
- Kirándulások
- Gyermeknap rendezvény
- Fakultatív hit és vallásoktatás
- Logopédia

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- Egyéni fejlesztőfoglalkozások

Pedagógus – óvoda között

- Szakmai értekezletek
- Továbbképzések, posztgraduális képzés
- Óvodapedagógiai nap – meghívott előadóval
- Látogatás más óvodába
- Közös túrázás, kirándulás

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- Házi hospitálás
- Számítógépes képzés lehetőségének biztosítása
- Minőségfejlesztési team-ben való részvétel

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során: pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények, nemzetiségi i önkormányzatok, nemzetiségi szervezetek,- és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A Székhely Óvoda és az Ernuszt Kelemen Gyermekvédelmi Intézmény

Az óvoda és a gyermekotthonnal való együttműködésünk célja, hogy a két intézmény nevelési elveit és differenciált pedagógiai módszereit összehangoljuk. Feladatunk, hogy a gyermekotthonos gyermekek képességeit optimálisan kibontakoztassuk és harmonizáljuk, ezáltal a közösségi életbe könnyebben beilleszkedjenek. Fontos a gyermekközösség elfogadóvá formálása, melynek alapja nem a sajnálat, hanem az együttes élményekből fakadó szeretet.

Együttműködés formái:

- az óvodába kerülő gyermekek meglátogatása az „otthonos” csoportban
- beszoktatás a nevelőkkel
- nyílt nap, fogadó óra, szülői értekezlet
- ünnepek lebonyolításának egyeztetése
- egymás rendezvényein való részvétel (karácsony, gyermeknap, évzáró)
- vezetői egyeztetések (szakmai, pénzügyi)

Továbbfejlesztés lehetőségei:

- Otthonos fejlesztőpedagógus, logopédus és az óvoda gyógypedagógusának szakmai egyeztetése
- Közös fejlesztési tervek készítése
- Fejlesztési terv szerinti munkamegosztás

4.2. Óvodánk kapcsolatai külső intézményekkel

Óvodánk külső kapcsolatait környezeti adottságaink határozzák meg.

Alapelveink:

A Gencsapáti Apponyi Albert Általános Iskolával, a Vassurányi Polány János Általános Iskolával valamint a Felsőcsatári Körzeti Általános Iskolával való kapcsolatunkat a kölcsönös nyitottság jellemezze. Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja nevelőmunkánk összehangolását a két intézmény együttműködését. Ennek érdekében az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.

Együttműködés formái:

- Munkatervünk alapján - őszi látogatás az iskolába - a gyermekek beilleszkedése.
- Tavaszi látogatás az óvodába - a tanítónők ismerkednek az iskolába készülő gyermekekkel
- A nagycsoportosok ismerkednek az iskola életével.
- Az iskolai beíratás előtt közös szülői értekezlet a tanítónőkkel - szülők tájékoztatása az iskolai életről.
- Az iskolai tanévnyitó ünnepélyen a volt nagycsoportosok verset mondanak az óvó néni is részt vesz.
- Felkérjük az iskolásokat óvodai műsorokon való szereplésre (Egyesületi szórakoztató délután)

Az óvoda kapcsolata a fenntartóval

Közvetlen napi kapcsolattartással a Települési Önkormányzati szervekkel, Polgármesteri Hivatalokkal

Pornóapáti Tagóvoda vonatkozásában a Pornóapáti Német Nemzetiségi Önkormányzattal

Kapcsolatainkat a nyitottság, pontosság, az informáltság és korrektség jellemzi.

Együttműködés formái:

- Ügyintézés a pénzügyi előadókkal
- Aktualitás esetén bizottsági és képviselőtestületi üléseken való részvétel
- Éves beszámoló
- Önkormányzati és óvodai rendezvényeken való kölcsönös megjelenés

A Művelődési Kulturális Intézményekkel (Művelődési Ház, Könyvtár, szombathelyi közművelődési intézmények) való kapcsolatainkat mindig a gyermekek érdeke motiválja.

Együttműködés formái:

- Könyvtárlátogatás
- Kiállítások megtekintése
- Ovis táncház, alkalmi települési rendezvények...

A Pedagógiai és Gyermejjóléti Szolgálat (Nevelési Tanácsadó, Speciális Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottságok, Gyermejjóléti szolgálat) segítségét kérjük szükség esetén.

Együttműködés formái:

- Kapcsolatfelvétel, tájékoztatás, folyamatos egyeztetések a gyermekvédelmi esetekről havi esetmegbeszélés
- Szakvélemények kérése: értelmi fejlettség, sajátos nevelési igény megállapításról (fejlesztési területekről, iskolai alkalmasságról)
- Nevelőtestületi értekezletre, szülői értekezletre előadó felkérése

Speciális Fejlesztés külső szakember (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, pszichopedagógus, orvos, védőnő) a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel elősegítik.

Együttműködés formái:

- Rendszeres orvosi vizsgálatok és szűrővizsgálatok szervezése
- Rendszeres védőnői tisztasági szűrések, szemészeti, hallásvizsgálat
- Helyes fogmosás, Makk Marci egészsége előadás a védőnővel
- Elsősegély szükség esetén (lázgörcs, asztmás-roham, sérülések)

A Szakmai Fejlődés Segítőivel (Pedagógiai Szolgáltató Központ) való kapcsolattartást erősítjük, hiszen a tárgyi tudásunk, a különböző témákhoz kapcsolódó ismereteink folyamatos és tudatos továbbfejlesztése elengedhetetlen feltétel a pedagógiai munkánknak.

Együttműködés formái:

- Továbbképzések, posztgraduális képzések
- Előadások
- Nevelőtestületi értekezletre előadó, szakértő felkérése
- Szakmai, jogi, gazdasági, ügyviteli szaktanács kérése

A Civil Szervezetekkel: kapcsolat kiépítése a helyi vállalkozókkal, akik segítik az óvodai nevelés céljainak megvalósítását.(udvarrendezés-kertészet, játékeszközök természetes anyagból- Fafaragó, Asztalos...)

Idősek Otthonával: alkalomszerű rendezvényeken köszöntjük az idős nyugdíjasokat. Jó lehetőség az idősek tiszteletére, segítségére, az örömszerzés egy formájának megtapasztalására.

Egyházzal: a szülők igénye alapján fakultatív hit és vallásoktatás lehetőségét biztosítjuk az óvodában az óvodai tevékenységektől elkülönítve, az óvodai életrendet figyelembe véve.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

5. Az óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Személyi feltételek

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő tagóvodánkban dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
- A migráns gyermekek esetében a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Nevelőtestületünk összetétele:

A nevelőtestület középkorú, érdeklődési kör szerint széles skálán mozog és mindenki felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

A **Pornóapáti Tagóvodában** a tagóvoda vezetőnek felsőfokú német nemzetiségi diplomája van. Az ott dolgozók német nyelvet is beszélnek.

A gyakorlatias és elméleti beállítottságú, kreatív, az ötletgazdag, a hagyományőrző és ápoló, az újat kereső és a régihez kötődő óvónő egyaránt megtalálható.

Továbbképzési rendszerünk:

Óvodai nevelési gyakorlatunkban jelen van a folyamatos megújulás iránti igény, ezért lehetőségeinkhez mérten részt veszünk a szervezett tanfolyamokon, szakvizsgát adó képzéseken.

- Óvodán belül Belső Értékelési Csoportot hoztunk létre
- Az óvodavezető közoktatásvezető szakvizsgával rendelkezik
- 3 fő óvónő, fejlesztő pedagógusi szakképzettséget szerzett
- 1 fő óvónő mentálhigiénés szakvizsgával
- 1 fő óvónő német nemzetiségi diplomával rendelkezik

Továbbképzési koncepciónkban elsőséget élveznek a további szakképzettséget adó képzések, melyek a programunkban felvállalt feladatok megoldását segítik. (drámapedagógia, mentálhigiéné, fejlesztőpedagógia, népi gyermektánc, számítástechnika...)

Nevelőtestületünk írásos munkája a következő területekre terjed ki:

- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi és mulasztási napló
- Óvodai Csoportnapló
- Óvodai Törzskönyv
- Óvodai Szakvélemény (a tankötelezettség megállapításához)
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció (Porkolábné Balog Katalin: Kudarc nélkül az óvodában és Nagy Jenőné: Gyermektükör diagnosztikája alapján)
- Fejlesztési területek és feladatok egyénre szabottan
- Nyílt napokról, fogadóórákról, családlátogatásokról feljegyzések készítése
- Szülői értekezletről jegyzőkönyv készítése
- Gyermekvédelmi feljegyzések dokumentálása a csoportnaplóban
- Étkezési nyilvántartó vezetése, kedvezményes étkezők dokumentálása
- Sajátos nevelési igényű gyermekek nyilvántartása
- Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása

- Beszédhibás gyermekek nyilvántartása
- Készség- és képességfejlesztő játékok tervezése

Az óvoda speciális segítői

- Településeink gyermekorvosai egyben az óvodák orvosai is, akik rendszeresen a védőnőkkel együtt vizsgálják és ellenőrzik a gyermekek egészséges fejlődését. Fogászati, szemészeti, és hallásvizsgálatra évente egyszer kerül sor.
- Óvodáink logopédusai szeptemberben az ötödik életévüket betöltött gyermekeknél beszéd-és nyelvi fejlettség szűrővizsgálatot végeznek, ennek alapján foglalkoznak a gyermekekkel.
- A Nevelési Tanácsadó pszichológusa, gyógypedagógusa a nevelési hátrányokkal küzdő problematikus viselkedésű nehezen nevelhető gyermekek fejlesztésében segít.
- Szükség esetén erkölcsi, illetve anyagi segítségnyújtásra teszünk javaslatot a gyermekjóléti szolgálat képviselőinél.

5.2. Tárgyi feltételek

Az intézményünk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel változó testméretének, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé tettük a mozgás- és játékgényük kielégítését. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyeztük el. Az óvoda egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Záró gondolat

Programunk kidolgozásakor elsődleges célunk az volt, hogy olyan óvodát teremtsünk, ahol a gyermekek meleg, barátságos légkörben nevelkedhetnek, ahol biztonságban érezhetik magukat, ahol egyéniségüket, törekvéseiket nem szabdalják felesleges kötöttségek, ahol a játék lehet a fő tevékenységi formájuk, ahol kiélhetik alkotó szenvedélyeiket, adottságaikat kibontakoztathatják. Ahol meghallgatják örömeiket, bánatukat, ahol elmélyülhetnek kapcsolataik a természettel, és személyiségük tiszteletben tartásával nevelik őket.

Óvodánk pedagógiai koncepciójának is ez a lényege. Ezek mellett a törekvések mellett nevelőmunkánkban fontos szerepet szánunk annak, hogy a gyermekek néphagyományainkat, helyi szokásainkat megismerjék, népi kultúránk elemeit megőrizték, ezáltal fejlődjenek, és személyiségük gazdagodjon.

Irodalom

- 1) Benedek István: Óvodavezetés másképpen OKKER Oktatási Iroda, Budapest 1996.
- 2) Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár Alex-typo Kiadó és reklámiroda Bt Budapest, 1992.
- 3) Éderné Kocsis Livia: Környezetismeret IPSZILON Pedagógia Szolgáltató KFT 1996.
- 4) Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program, Miskolc, 1996.
- 5) Forrai Katalin: Ének az óvodában Editio Musica, Budapest, 1993.
- 6) Gyermekközvetlen. Szerkesztette: Móroczné Komáromi Gyöngyi Szendeifí utcai Óvoda, Keszthely, 1991.
- 7) Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel. MÉDIAMIX Kiadó és Reklámügynökség, Szécsény, 1995.
- 8) Nagy Jenőné: Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel Jász-Nagykunszolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
- 9) Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI Budapest, 1997.
- 10) Nagy Jenőné: Csak Tiszta Forrásból, Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel, Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Neveléséért, Szolnok, 2002.
- 11) Nagy Jenőné: Gyermektükör, Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel, Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Neveléséért, Szolnok, 2006.
- 12) Nagy Jenőné: Nevetni, felfedezni, csodálkozni – Alternatív program nemzeti és etnikai kisebbségi nevelést folytató óvodák számára Croatia Kht. Bp. 2002.
- 13) Dr. Oszetzky Tamásné, Kunos Andrásné: Mindennapos testnevelés az óvodában. Művelődési és Közoktatási Minisztérium Testnevelési és Sport Önálló Osztálya, 1994.

- 14) Óvodai nevelés játékkal, mesével, Elmélet és módszertan Szerkesztette: Zilahi Józsefné Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- 15) Az óvodai nevelés programja Országos Pedagógiai Intézet, 1989.
- 16) Az óvodai nevelés országos alapprogramja. Művelődési Közlöny, 1996. 28. szám
- 17) Pereszlényi Éva: A helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere Alcius BT Budapest, 1997.
- 18) Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - Mozgás - kommunikáció óvodai program. Alcius BT Budapest, 1996.
- 19) Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest IV., Aradi utcai óvoda alkotó teamje: Komplex Prevenció Óvodai program. Volán Humán Oktatási és Szolgáltató RT, Budapest, 1997.
- 20) Porkolábné Dr. Balogh Katalin és a Budapest IV. Arady utcai óvoda: Kudarc nélkül az iskolában. Alex-typo Kiadó és reklámiroda Bt, Budapest, 1992.
- 21) Sajátos megoldások az óvodai gyakorlatban. Felelős kiadó: Fábíán Károlyné FABULA Humán Szolgáltató BT, 1992.
- 22) S. Gyukovics Mária és Tisenbartk Kriszta: Isten gyermekei vagyunk. JEL Kiadó, 1996.
- 23) Szentesné Nagy Éva: Hagyományok lépésről lépésre. Tolna megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete Szekszárd, 1995.
- 24) Új utakon az óvodában (KFA konferencia) Szerkesztette: Gém Mária Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai Intézet Debrecen 1994.
- 25) Zilahi Józsefné: Nevelés az óvodában verssel, mesével. Magyar Pedagógiai Társaság gondozásában, a MULTIGRAF GMK Mány, 1989.
- 26) Zsámboki Károlyné, Horváthné Szigligeti Adél: Matematika kézzel, fejvel, szívvel. OKKER kiadó, Budapest, 1997.
- 27) Talabér Ferencné: Zweisprachigkeit im Kindergarten Sopron 1992
- 28) Talabér Ferencné: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache Bp. 1998

Törvények és jogszabályok:

- A többször módosított 1993. Évi LXXIX. Törvény a Közoktatásról
- Az Oktatási Miniszter 2/2005. (III.1.) OM rendelete a Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek Óvodai Nevelésének Irányelveiről
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- Egyezmény a gyermek jogairól - Bp. Egyesült Nemzetek - UNICEF 1992. 3-32. Pont.
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI –rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

Záró rendelkezések

Az óvodában a nevelő-és oktatómunka pedagógiai program szerint folyik. A nevelési programot a nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a fenntartóra, működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.

A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni. A szülők joga, hogy megismerjék a nevelési oktatási intézmény pedagógiai programját, tájékoztatást kapjanak az abban foglaltakról.

A pedagógiai program az óvodavezető és tagóvoda-vezetők irodájában kerül elhelyezésre, melyet az óvoda nyitvatartási idejében a szülők megtekinthetnek, illetve arról az előzetesen egyeztetett időpontban az óvoda által kijelölt személyektől tájékoztatást kérhetnek.

A Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának érvényességi ideje:

folyamatos

A módosítás módja:

- A nevelőtestület többségi indítványára.
- A felülvizsgálat során felmerült indokok alapján.
- Törvényi szabályozók változása miatt.

Záradék

Nyilatkozatok

Nevelőtestületi elfogadás:

A Gyöngyös-kert Óvoda nevelőtestülete a Gyermekvilág pedagógiai programot a 2018. év. augusztus hó 28. nap tartott Nevelőtestületi értekezletén 100%-os egyetértéssel elfogadta.

.....
Tóthné Lukács-Farkas Edit

Óvodavezető helyettes

.....
Mészárosné Baán Ildikó

Óvodavezető

A szülői képviselet, a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez

(a dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, az intézmény tájékoztatási kötelezettsége,) a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: 2018.08.27. napján

Egyetértését nyilvánította a Szülői Közösség nevében:

.....
Aszódiné Dr. Schmalzel Krisztina

Szülői Közösség Elnök

Az óvoda-egészségügyi szolgálat, a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez

(a gyermekek egészségének, biztonságának védelmével kapcsolatos egészségfejlesztési feladatokban közreműködés, dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, az intézmény tájékoztatási kötelezettsége,) a véleményezési, közreműködési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: 2018.08.27. napján

Egyetértését nyilvánította az óvoda-egészségügyi szolgálat nevében:

.....
Dr. Szolnoki Judit

Gyermekorvos

A Gyöngyös-kert Óvoda Fenntartó Társulás Társulási Tanácsa a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez egyetértési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: 2018.08.27. napján

Egyetértését nyilvánította az óvoda fenntartója nevében:

.....
Bodorkós Ferenc

Polgármester

A Pornóapáti Német Nemzetiségi Önkormányzat a Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez egyetértési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: 2018.08.27. napján

Egyetértését nyilvánította Pornóapáti Német Nemzetiségi Önkormányzat nevében:

.....

Csoknyai Viktória

Intézményvezetői jóváhagyás:

A Gyöngyös-kert Óvoda Gyermekvilág pedagógiai programját 2018. szeptember 1-én az óvoda vezetője jóváhagyta:

.....

Mészárosné Baán Ildikó

Óvodavezető

A Gyermekvilág pedagógiai programot a nevelőtestület tagjai megismerték. Az aláírásokat a melléklet tartalmazza.

Gencsapáti, 2018. 08. 27.

.....
óvodavezető

A pedagógiai program tartalmát megismertem, tudomásul vettem.

Ssz.	Név	Beosztás
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		

17.		
18.		
19.		
20.		

Mellékletek:

1. számú melléklet

A Gyermekvilág nevelési programot vizsgáló szakértők jegyzéke

Szakértői Vélemények:

Gyöngyös-kert Óvoda: Dr. Horváth Zoltánné 1999.

Surányiné Palkó Eleonóra, Böczén Csaba 2004.

1. számú Tagóvoda: Kovács Tilda 2005.

2. számú Tagóvoda: Tompicsné Cziegler Franciska nemzetiségi nevelés 1999.

Cser Márta nemzetiségi nevelés, Dr. Horváth Zoltánné 2004.

Gyöngyös-kert Óvoda

1. számú Tagóvoda

2. számú Tagóvoda

átszervezések: Böczén Csaba 2007.

137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet 2009. évi módosításakor:

Padosné Kiszela Edit 2010.

